

RE-FORMATIO

3/4/1972

Lk. 12:49

GLAD I KRISTUS

AF PASTOR SIGURD MEJNDOR, HYLLESTED

DET ER lykkeligt, når man trods livets skuffelser og fortrædeligheder kan fastholde det lyse sind, "det lyse øje". Når man ikke blot husker sine nederlag, sorger, smerter og bristende forhåbninger, men også de lysglimt, der kom på ens vej, de solskinstimer, man fik, de mange goder, man blev forundt! Ja, frem for alt den bedste af alle gaver: dåbens nådegave!

Du fik lov til at være Guds barn. Hans ord står fast, trods vore svingende stemninger, om da ellers jaordet lever i os, viljen til at tage imod og stole på hans løfte. Dåben alene frelser ikke, som et trylleord eller magisk tegn, men et liv i Kristus. Ved dåben rakte han sin hånd til dig som en kærlig far, der vil lede sit barn.

Det står til os at tage imod denne hånd, holde fast ved den, blive ved med det, aldrig slippe den. Ingen hånd er så stærk som Guds hånd. Ingen tryghed så stor at finde: Jeg er i Guds hånd! Han fører mig gennem lyse og mørke dage. Den vil ikke slippe, hans hellige hånd med naglegabet – om jeg dog vil holde fast og lade mig føre og lede som et lille barn med tillid til sin far.

Kristendom er tillid til Jesus Kristus, tillid til en person, som er selve sandheden. Han er Sandheden, Vejen og Livet. Vi frelses ikke ved læresætninger og systemer, katekismustro, men ved efterfølgelse. Dogmer kan være nyttige. De kristne udsagn kan skifte i udtryk og klarhed. Troens "mysterier" kan dog aldrig fanges ind og dækkes af menneskeord. Han er selv Ordet, der blev kød og tog bolig iblandt os!

Der findes et gammelt dansk ord, der just ikke er på mode blandt "toneangivende" liberale præstemænd: ordet FROMHED.

Det er ellers et godt ord til orientering og besindelse. "Dygtig, tapper, god" betyder glosen på middelalderdansk. Vi har fået ordet via plattysk, hvor grundbetydningen af "from" betyder: én som er til nytte og fordel!

Et kristenmenneskes mål må vel netop være: at han som from virkelig er til nytte for Guds kirke, så han er med til at bygge op og ikke rive ned i Guds menighed på jord. Fromhed, i ret forstand, er netop Guds mål med dig og mig, og netop hvad Den danske Folkekirke har brug for i 1972!

Til nytte er kirkefolk, når de ser positivt og glad på tilværelsen. "Guds-folket" er håbets folk. De véd, at det nytter noget at kæmpe mod det onde i verden. De går ind i "den gode strid" med et levende håb, da Kristus én gang for alle har besejret den Onde. Selv om verden ligger i det onde, det er dog Guds verden. Jesus selv var den store optimist. Han havde det lyssyn, at mennesket kan reddes. Kristendom er det store lyssyn, den store optimisme: mennesket er trods alt værd at redde. Derfor gav Gud os englenes budskab – "Os er i dag en frelser født" – fordi han havde det lyssyn, at mennesket trods alt er værd at redde, værd at frelse, og mennesket kan reddes. Ikke ved egen kraft, men ved Guds kraft.

Det er igennem os, at Gud vil bøde på noget af det, som er ødelagt ved menneskers synd og dumhed. Et barn vil gerne være villig til at springe for sin far, når det er glad for ham. Vi må også være villige til så at sige "gå byærinder" for vor himmelske far, Her er nok at gøre med at lindre og hjælpe – med som en barmhjertig samaritan at bøje sig over en og anden, som ligger blødende i støvet, såret i livets kamp. Hjælpe dem op, give dem livsmod og glæde igen.

Så må man selv have fundet troens frihed og glæde, så det kan forplante sig og smitte af. Sure, mismodige kristne skader menighedens fromhedsliv. Glad i Kristus i lyst og nød, det er den rette kurs!

KOMMENTAR

FARLIG TENDENS

AF PASTOR B. RIISGAARD, ÅLBORG

BETÆNKNING (Nr. 625) om En Foreløbig Revision af Højmessens (Herunder Døb og Nadver) kan karakteriseres som et meget fornuftigt skridt på den liturgiske vej. Den indeholder ingen sensationer og gemmer ikke på radikale programmerklæringer til omstyrtning af alt hidtil kendt. Den rummer derimod en åbning til en noget rigere liturgi under bevarelse af det, som mange er blevet glade for. Den tilsigter en vis uniformitet med rimelige variationer.

Betænkningen er foreløbig. Tilbage står gennem de næste år et stort arbejde med dåbsritual og nadverbøn. Og et længere stykke ude ad vejen må vi kunne forvente virkelige tilbud om former for gudstjenester, som ikke er højmesse. Det sidste vejstykke vil være farligt, som erfaringen allerede nu fra spredte og vilde eksperimenter tydeligt har godtgjort. Kirkens tiltagende Verkindlichung står fast som tendens overalt. Men hvad kan man ikke vente sig, når denne Verkindlichung fra at være en smertelig kendsgerning slår sig løs som et fornøjeligt programpunkt? Ingen kan have noget imod, at kirkens liturgi også er børnevenlig, men der er et langt skridt derfra og til en barnagtiggørelse af liturgien. Verkindlichung er en farlig tendens! Lad os vogte os for den!

Den foreløbige betænkning har gode forslag til en kollektstramning, hvor de mest centrale kan bruges over flere søndage. Forslaget til ændring af visse gudstjenstlige tekster har også meget for sig. Dog har jeg her bemærket en særdeles farlig tendens, som jeg stærkt vil advare imod.

Jeg ved godt, at Luther ikke var helt tilfreds med de overleverede epistellæsninger. Allerede 1523 i Formula missæ lufter han sin kritiske holdning; han synes, der er for få om troen, for mange med etisk formanende indhold, "så det synes, som om han, der anordnede epistlerne, har været en særlig ulærd og overtroisk mand, der lagde vægt på gerningerne".

Jeg tror nu, at vi, trods Luther og den foreløbige betænkning, skal lade de formanende epistler urørte. Der er ingen grund til at følge, med en vis tilknytning til Luther, det særligt danske modelune, at vi helst skal være mere evangeliske end Evangeliet selv. Det hele skal helst sættes på den ene formel, som hedder Syndernes Forladelse. Syndernes Forladelse er

virkelig en god ting, men derfor ikke den eneste sag.

Ny Testamente har andet og mere at sige. I kraft af syndernes forladelse tales der stærkt om syndens strid og ophør. Det høres tydeligt med i ord af både Jesus og Paulus, f. eks. Bjergprædiken og Rom., 6. kap. Evangelierne overleverede af apostlene er altid blevet fulgt af den apostolske formaning – spredte bemærkninger og hele tavler. Evangelium og parane- se hører sammen. At udskille den apostolske formaning er derfor en yderst farlig tendens.

Hvor farlig en tendens fremgår med al tydelighed af et interview med kirkeminister Dorte Bennedsen i Jyllands-Posten af 16. 4. (dets rigtighed forudsat). Jeg forbigår i tavshed, skønt det vel var værd at tage op, at kirkeministeren ikke klart for sin persons vedkommende forstod at adskille kirke og ministerium, og holder mig til det, som næsten værre er: At hun adskilte kirke og moral, skønt evangelium og formaning uadskilleligt hø- rer sammen. Med Luther må man beklage, at kirkeministeren hører til blandt dem, der kun er nået til Påsken, men aldrig frem til Pinsen. Påske o g Pinse udspandt sig af Kristi komme.

Evangelium er ikke moral. Men evangeliet har moralske følger. Derfor har kirke og moral – den offentlige, borgerlige og personlige – i højeste grad noget at gøre med hinanden.

Den apostolske formaning i gudstjenestens epistelrække er et værn mod den farlige og falske superevangeliske tendens. Den liturgiske kommission bør skrive sig dette bag øret til endelig afklaring.

ET KIRKELIGT FREMBLIK

AF KGL. TRANSLATØR EDUARD SPROTTE, KØBENHAVN

DET TILKOMMENDE ligger altid skjult i det forgangne. Hvis man fordyber sig i Kirkens *) fortid og dertil lever intenst med i dens nutid, kan man ganske simpelt ikke lade være med at gøre sig visse tanker om dens fremtid.

Den ofte mødte indvending: at vi får den fremtid, Gud under os og dermed basta, vil jeg pure afvise. Slig ubekymrighed må vel nærmest anses for et sygeligt fænomen, udsprunget af de negative sider ved en ensidig korrektionsteologi.

Hvor rigtigt det er at gøre sig tanker om fremtiden, har vi mange eksempler på fra det gamle Israel. Simeon "ventede Israels trøst", Anna "ventede Jerusalems forløsning", og profetskrifterne og Davids Salmer ser fremad i længsel og håb, ikke mindst i trængselens og opløsningens tider. De nøjedes ikke med at sige "her og nu", for det ville have gjort dem døve og blinde for det kommende, men de betænkte Guds forjættelser og grundede over fremtiden for hans folk.

De troende har til alle tider at holde sig til, at Gud giver dem "en frem-

*) Kirke med stort K står for alle Kirkens afdelinger, Romerkirken og fri- kirkerne medregnet.

tid og et håb", hvor sort det end ser ud. Det skal Kirken holde sig til og grunde over. Men hvad er Kirken? Det er det næsten nødvendigt at sige et par ord om, før man kan tale om dens fremtid.

Kirken er et særligt udvalg af menneskeheden. Den er ikke blevet til "fra neden" ved noget, man rent forstandsmæssigt kan gøre rede for. Den blev til ved et under på hin pinsedag i Jerusalem, hvor der under et frem- farende vejr og med Gud Helligånd dalende synligt ned over disciplene blev født et "Legeme", som verden ikke før havde set magen til. Når Skriften vil hjælpe os til at fatte, hvad det var, der kom til verden på Kirkens fød- selsdag, og hvad formålet var med denne fødsel, bruger den et billedsprog, der dækker en realitet, der kan være nok så vanskelig for os at fatte. Men Skriften hjælper os på vej. I ikke mindre end fire af de store apostelbreve belæres vi om, hvad Kirken er. Det farlige består i, at vi har hørt det så tit, at vi ikke hører det mere, ikke tager det alvorligt. Grunden er, at vort begreb om, hvad Kirken er, lider af en vrangforestilling, der nok er speci- el for os, fordi vi, hvad fortidens kirkehistorie angår, i særlig grad er ble- vet gjort opmærksom på så mange misbrug af den måde "Legemet" funge- rer på; jeg tænker herved på dets mest markante funktionshandlinger gen- nem det kirkelige embede.

Men misbrug ophæver ikke den rette brug. Lad os derfor tage os i agt for at gå let henover Skriftens udførlige undervisning. De omtalte misbrug har iøvrigt gjort så stærkt indtryk på os, at man simpelthen ikke har tur- det bruge ordet Kirke i vort ny testamente før ved den sidste oversættelse i 1948. Tidligere (1907) brugtes det indsnævrende ord menighed, og man havde altså ingen betegnelse for de kristne kirkesamfund set under eet, og dermed mindre gode muligheder for at forstå, hvad Skriften mente. De skulle være bedre nu, og her er et par eksempler af mange på belæringen.

Ef. 1, 22: "Gud gav Kristus som hoved ... til Kirken, der er hans Lege- me". Ef. 3, 10: "for at Guds visdom nu i al dens mangfoldighed ved Kirken skulle gives til kende for magterne og myndighederne i den himmelske ver- den". Ef. 5, 23: "Kristus er Kirkens hoved". Ef. 5, 25: "Kristus elsker Kir- ken". Ef. 5, 27: Kristi hensigt er "at fremstille Kirken for sit åsyn som herlig, uden plet eller rynke". I Ef. 5, 29 siges der med en henvisning til vor handle måde overfor vort eget legeme, at Kristus har samme omsorg for sit Legeme, Kirken, og giver det føde, "fordi vi er lemmer på hans Legeme". Kol. 1, 18 siger om Kristus: "Han er hovedet for Legemet, Kir- ken".

Dette får være nok til at vise den store betydning Skriften tillægger Kir- ken på grund af dens nære forbindelse med dens himmelfarne Herre. Det er jo ikke småting, det drejer sig om, når det hedder, at i Kirken skal Guds visdom demonstreres – ikke alene i denne verden, men også for de himmelske magter. Således taler Skriften om, hvad Kirken er og hvad den skal.

Har den så kunnet demonstrere Guds visdom og kærlighed i fortiden? Gør den det i nutiden? Kan den gøre det i fremtiden?

Det er navnlig de to sidste spørgsmål, der må være brændende for en- hver, der elsker Kirken, og det burde vi jo alle gøre, eftersom Kristus elsker den og har ofret sit liv for, at den kunne komme til verden. Til si- ne store opgaver har Kristus selv udrustet "Legemet", så det både kunne vokse og komme til at fungere som det arbejdsredskab et legeme er. Det

menneskelige legeme er et fint konstrueret arbejdsredskab, og hvad må så ikke Kristi Legeme være? I ingen af dem skal de enkelte celler eller enkelte personligheder fuldkommengøres hver for sig. De lever ikke alene deres eget liv for deres egen skyld, men deres opgave er at samvirke til gavn for hele legemet. Det gør de ved et specialiseret og differentieret arbejde, hvori hver enkelt skal gøre sit, og den ene ikke kan gøre den andens.

Således er Kristi Legeme også blevet udstyret med de organer, der er nødvendige for at det kan fungere efter sit formål. Disse organer blev givet som gaver til "Legemet" i form af de embeder, vi kan læse om i Ef. 4, 11-13, og formålet var at "gøre de troende fuldt beredt til deres tjenestegerning, som er at opbygge Kristi Legeme, indtil vi alle når frem til at være eet i troen på og i erkendelsen af Guds Søn, til mands modenhed ... så vi ikke mere skal være umyndige, der kastes og drives hid og did af alle mulige lærdomme efter som vinden blæser". Igennem det, der foregår i Legemet og ved Legemet virker Kristus. "Ham skyldes det, at hele Legemet vokser sin vækst, så det opbygges i kærlighed, idet alle de enkelte led hjælper til at knytte og holde det hele sammen, efter den kraft, der er tilmålt hver enkelt del".

Vi læser om det nyfødte Legeme, at det til at begynde med fungerede efter sin hensigt. Apostlene underviste, og de troende viste dem glad og frivillig lydighed "for Herrens skyld". De forskellige embeder (eller rettere: de forskellige sider af Kristi embede) trådte i funktion, efterhånden som der blev brug for dem til at styrke og opbygge Legemet. Bag embederne "så" de troende Kristi nærværelse. Det var ved disse embeders og ordningers funktion, at Kristus kom og boede ved troen i den enkelte. Det er imidlertid ikke den enkelte, der her skal tales om – men om helheden, som er forudsætningen for, at den enkelte kan leve.

Det samfund, der nu var opstået, var noget hidtil uhørt. Dets hersker var den korsfæstede Jesus, der havde givet sit liv, for at fællesskabet kunne blive til. Derfor følte dets medlemmer sig i den dybeste taknemmelighedsgæld til ham. Men han var også den opstandne Kristus, og som sådan sendte han sin livgivende Ånd til hver enkelt celle i "Legemet" gennem dets organer og funktioner. Derved skabtes i fællesskabet den kærlighedens fryd, der gjorde, at ingen kom til at lide mangel og at alle behandlede hverandre som brødre og søstre for deres fælles Herres skyld. Ja, det er ikke underligt, at de "havde yndest hos hele folket". Det ville heller ikke være underligt, om folk vi i vore dage ville betegne som "riskristne", kunne føle sig tiltrukket af dette samfund. Eller om oprørere mod det etablerede samfund kunne få lyst til at gå ind i et kollektiv, der så ud til at svare til, hvad der forekom dem at være et broderskab for ubekymret livsførelse – et mildt og hyggeligt anarki, hvor man bare var glade sammen, og ingen myndighed havde noget at skulle have sagt. Det havde apostlene imidlertid, og lydighed mod dem føltes som noget selvfølgeligt, naturligt og rigtigt. Den kirketugt apostlen Peter udøvede ses af beretningen om Ananias og Safira. De troende holdt sig til apostlenes lære, og derved blev de værnet mod at blive "som umyndige, der kastes og drives hid og did" efter hvad modefilosofien og den offentlige mening kræver. Med den gode begyndelse gik det nu sådan, at det på længere sigt blev lydheden mod Herren gennem hans apostle, det kom til at knibe med.

Om to af apostlene, Paulus samt den længstlevende, Johannes, hører vi,

at deres lederskab blev bestridt og delvis forkastet. Paulus klager i 2. Tim. 1, 15: "Du ved, at alle i provinsen Asien har vendt sig fra mig". Det er i grunden en rystende udtalelse, når man tænker på alle de menigheder i Lilleasien, han med fare for sit liv og efter Kristi befaling havde grundlagt og ført tilsyn med. Det gik, som han havde forudset, da han dybt bevæget tog afsked med præsterne i Efesus, A. G. 20, 30: "Jeg ved, at efter min bortgang skal der iblandt jer komme glubske ulve, som ikke vil spare hjorden. Og af jeres egen midte skal der fremstå mænd, som fører falsk tale".

Apostlen Johannes siger om den modsigelse, der mødte ham, 3. Joh. 9-10: "Jeg har skrevet til menigheden, men Diotrefes anerkender os ikke, fordi han selv vil være den første imellem dem. Derfor skal jeg, når jeg kommer, minde om de gerninger han gør, hvordan han bagvasker os med onde ord; og ikke nok med det: selv tager han ikke mod brødrene, og dem, der vil gøre det, forhindrer han deri og udstøder dem af menigheden".

Man må undre sig over, at den apostel, som Jesus elskede, skulle møde sligt oprør mod sin ledelse af Kirken. Set under den synsvinkel, at embedet var Kristi gave, kan man sige, at det var Kristus selv, der blev ringeagtet. Så vidt var det altså kommet, så langt var man kommet bort fra den gode begyndelse, at kampen om embedet allerede inden den sidste apostels bortgang var i fuld gang. Denne strid er ført videre lige siden, og den har naturligvis ikke bidraget til, at "Legemet" er blevet ført frem mod den modenhed, som apostlene havde håbet ville blive resultatet af deres arbejder.

Over en 1900-årig periode, hvor biskopper først fungerede i indbyrdes strid, indtil kejseren og senere paverne tog ledelsen, er vi nu nået frem til, at magten til at besætte "Legemets" bærende led ligger hos folket. Dets flertal bestemmer i realiteten, hvem vi skal have som biskopper. Derfor tilsløres det, ja udviskes næsten helt, at embederne er bærere af en Kristusnærværelse, og når troen herpå svinder, går "Legemet" i opløsning. De enkelte celler kan derfor godt i korte eller længere tid overleve, men i mer eller mindre isoleret tilstand og uden det værn og den ledelse, de ikke kan være foruden.

"Legemet", som er den enkelte celledes forudsætning, bliver næsten tabt af syne, og alt kommer til at dreje sig om den enkelte.

Dette er i flagrant modstrid med Skriftens belæring, og resultatet ses i en fremadskridende opløsning. Blot et enkelt eksempel herpå skal nævnes.

I Berlinske Tidende 21/11 1971 siger dr. phil. Per Salomonsen (og man kan kun give ham medhold): "At snakke med folk om Helligånden er det rene galimatias. Begrebet er i dag så fremmed, at det er meningsløst at bruge det". De folk, der her er tale om, er vore medkristne. De er engang blevet gjort til lemmer på Kristi Legeme. Det skete ved deres dåb, og det blev dengang sagt, at det skete "for at de skal blive i Kristus". Deres forældre svarede frivilligt ja på spørgsmålet: "tror du på Helligånden", og de fleste af de døbte har sikkert selv, enten ved egne børns dåb eller som faddere, svaret ja til, at de tror på den Gud Helligånd, som det nu er det rene galimatias at tale med dem om. Han er blevet "den store ubekendte". Han kom for at give liv og virkekraft til alt, hvad der foregår i "Legemet". Han kom, for at tage af det, der tilhører Kristus, og give det til os – men når troen på Ham forsvinder, da forsvinder også troen på Kristi nærværelse i Kirken, og så er vejen åben til forsøg på at hidføre denne nærværelse

på meget forskellig vis, alt efter hvad man nu mener kan erstatte den bortkomne.

Skal vi da ende i pessimisme og lægge hænderne i skødet?

Bestemt nej. Enhver af os skal blive, hvor han er sat og gøre det der kan gøres og bruge de funktioner i "Legemet", der endnu er i virksomhed. Kun derved holder vi os vågne og kan måske styrke de øvrige celler, der er ved at dø. (Åb. 3, 2). Og så desuden, som en lige så vigtig ting, holde fast ved, at Kirken har en fremtid og et håb.

Hvori ligger så dette håb?

Det ligger ene og alene i, at "denne Jesus skal komme igen på samme måde, som I har set ham fare til himlen". A. G. 1, 11.

Jeg bruger med vilje ikke ordet "genkomsten", for så ender alt i forvirring. Det er et rigtig dårligt og flertydigt ord og så belastet med undergangstanker, at det er ødelæggende for al fornuftig tale om et kirkeligt fremblik. Vi har iøvrigt ikke dette ord i 1948-oversættelsen og heller ikke i 1907-oversættelsen. Den græske tekst bruger to ord om det vi her taler om. De hedder parusi og epifani.

Parusi betyder "komme" eller "nærværelse". Det har ingen klang af herlighed, magt, glans eller prægtig fremtræden. Det bruges ofte i al jævnhed om en legemlig nærværelse i modsætning til en skriftlig meddelelse. Nogle prøver fra Skriften vil vise dette.

Når apostlen taler om, at han selv kommer og ikke kun sender bud eller skriver, bruger han ordet parusi (Fil. 1, 26). Når han skriver, at menighedens lydighed skal være "som da jeg var hos jer" (Fil. 2, 12) hedder det "ikke alene som under min parusi". Det blev i 1907-oversættelsen gengivet mere ordret "ikke alene som i min nærværelse". Når apostlens modstandere siger "hans breve er strenge, men hans personlige optræden er svag" (2. Kor. 10, 10) har det græske "hans parusi er svag". I 1907-oversættelsen står det mere ordrette "hans legemlige nærværelse er svag". Når apostlen taler om sin glæde over Thessalonikerne (1. Thess. 2, 19) siger han "Hvem er vor hæderskrans for vor Herres Jesu Kristi åsyn ved hans parusi, om ikke netop I".

Ordet parusi gengives i 1948-oversættelsen med "komme", i 1907-oversættelsen med "tilkommelse". Ingen af ordene siger noget om, at det er Herrens komme til sine disciple (og ikke en manifestation for verden), der er tale om.

Det andet græske ord hedder epifani. Det bruges i det almindelige sprog om en kongelig fremtræden, en manifestation af herskermagt. Ordet har i høj grad en klang af herlighed, magt, glans og prægtig fremtræden. Det bruges som tilnavnet Epifanes (den lysende) om nogle græske konger, og den gamle kirkefest Hellig Trekongers-festen med pragtoptog hedder netop Epifanifesten. Fra Skriften har vi f. eks. 1. Tim. 6, 14 "... Jesu Kristi epifani som kongernes konge og herrernes herre" og 2. Tim. 1, 10 om "... Jesu Kristi epifani, da han tilintetgjorde døden", altså visende tilbage til opstandelsens herlighed.

1948-oversættelsen gengiver epifani ved "tilsynkomst", 1907-oversættelsen ved "åbenbarelse". Ingen af ordene siger noget om, at det er Herrens majestætiske manifestation for verden, der er tale om.

Nu sker der imidlertid det for os gavnlige, at menigheden i Thessalonika blev bragt fra besindelsen ved en meddelelse, der ikke stammede fra

apostlen, om at "Herrens dag" var lige for hånden. Det er den ikke, får de at vide. "Herrens dag" betyder Herrens sejrsmag, og det er epifanien, og før denne sejrsmag oprinder, må den, der skal besejres, være fremstået. Menighedens uklarhed kommer af, at den ikke har fattet forskellen mellem parusi og epifani. Apostlen minder dem om, at det har han tidligere sagt dem mundtligt. Nu meddeler han det skriftligt. Parusi skulle herefter betyde, at Jesu nærværelse indtræder for disciplene, uden at verden ved noget om det, ligesom den heller ikke så noget til hans himmelfart. Denne skjulte nærværelse hos disciplene skulle så vedvare, indtil den synligt for verden med kraft og herlighed manifesterer sig i epifanien. Hermed omstyrtes den verdensmagt, som de antikristelige kræfter har stilet mod i over 1900 år og som skal nå sit synlige højdepunkt (med flertallets sanktion og efter dets ønske) i den skjulte nærværelses tid. Denne ugudelige verdensmagts fald forklares i 2. Thess. 2, 9 således: "Herren skal tilintetgøre den lovløse ved parusien epifani". Her står de to for os uklart oversatte ord ved siden af hinanden, så de forklarer sig selv.

Der er åbenbart meget, der skal ske i tidsrummet mellem parusien og epifanien. Noget af det antydes ganske kort i 1. Thess. Hovedsagen er imidlertid, at det er parusien, Kirken skal glæde sig til, og den skal ikke vente, at der først skal ske dette eller hint. Parusien kan ske, hvad dag det skal være, og vi opfordres til at vente den når som helst, her og nu, inden for historiens ramme. Parusien betyder altså ikke jordens undergang. Den er indledningen til, at epifanien kan finde sted, og den indtræffer også inden for historieforløbet. Det er her, at Jesus i verdens øjne har lidt sit nederlag og er blevet sat til vægs af mørkets fyrste ved dennes menneskelige redskabers mellemkomst. Det er derfor også her i selve historiens forløb, at samme mørkets fyrste for alverdens øjne skal blive overvundet og Kristi sejr demonstreret. Et nederlag på vor klode opvejes ikke af en sejr et helt andet sted. At Thessalonikerne og de øvrige menigheder fik klaret deres begreber om parusien, ser vi af, at det var et almindeligt karaktertræk for oldkirkens disciple, at de glædede sig til parusien. De første "guldkrister" led ikke af den vrangforestilling, at den betød jordens undergang, for så kunne de ikke have glædet sig. Ved parusien kan "spørgsmålet om, hvordan vi skal samles med ham" (2. Thess. 2, 1) jo også – udover, hvad det ellers betyder – siges at blive besvaret på den måde, at "Hoved" og "Legeme" forenes. Det vil atter sige, at opløsningen i Kristi Legeme standses, og at dette igen bliver funktionsdygtigt.

Det betyder da først og fremmest, at Kirkens enhed realiseres, idet den nuværende splittelse ophører ved, at vi kaldes ud fra de forskellige konfessioner, hvori vi nu lever, og helbredes for vore vildfarelser. I denne Kirkens enhed får de troende en mulighed for ikke at blive kastet hid og did af de antikristelige vildfarelser, der til den tid vil nå uanede højder og vinde almindelig og begejstret tilslutning, fordi de vil forekomme verden at være den eneste fornuftige måde, hvorpå det helt store verdensomfattende kaos kan undgås. Hvor længe så Kirken skal aflægge sit enige vidnesbyrd inden for historiens ramme, ved vi intet om.

Men så længe parusien ikke har fundet sted, bør enhver af os sikkert blive på sin plads, bære Åndens frugter og vente på sin Herre.

Finder nogen det mærkeligt, at Jesus, og hvem han vil føre med sig, skal være hos sin Kirke i sit opstandne legeme i tiden mellem parusi og e-

pifani, kan det være en hjælp at tænke på, at sådan har det været en gang før, nemlig i de 40 dage, der forløb mellem opstandelsen og himmelfarten. Da gik den opstandne Herre ud og ind iblandt dem på den måde, at han viste sig for dem, når og hvor han ville. Se f. eks. A. G. 1, 3: "Jesus fremstillede sig levende ved mange beviser, idet han viste sig for dem i 40 dage og talte om de ting, der hører til Guds rige" – og i A. G. 10, 40: "Ham opvakte Gud på den tredje dag og lod ham blive åbenbaret, ikke for hele folket, men for os, der forud af Gud var udvalgt til vidner, og som spiste og drak sammen med ham, efter at han var opstanden fra de døde".

Som afslutning på dette personlige vidnesbyrd om, hvordan man kan se på Kirkens fremtid, synes jeg følgende bør siges:

Når parusi og epifani på grundlag af apostelens belæring kan fortolkes således, at den rigtige rækkefølge af de to mægtige begivenheder træder tydeligt frem, og det desuden fører til, at vi kan glæde og trøste hverandre ved at forstå dem således, hvorfor så ikke fremsætte denne fortolkning, selv om den kun er kendt af forholdsvis få og derfor kan virke overraskende på mange?

Hvad præsenteres vi dog ikke for af bortfortolkninger af den hellige Skrifts udsagn om, hvordan Jesus kom til os ved Maria, hvad han gjorde af tegn og undere, hvordan han opstod og meget andet, der går ud på, at apostlenes vidnesbyrd ikke står til troende. Heroverfor synes det mig, at en bortfortolkning af en misforståelse angående et lærepunkt, der har stor betydning for hele Kirkens nuværende situation, må være et mere nødvendigt og mere troværdigt forehavende.

Den hellige Skrifts sidste ord, bønnen "Kom, Herre Jesus" skulle stige op fra alle troende, fra alle Kirkens afdelinger. Der er nogle af "Legemets" lemmer, der er bedre til at bede end andre, og de stærke må så hjælpe de svage. Der er også nogle, der har bedre tid, fordi hele deres liv er mere anlagt på bøn end andres. Jeg sigter hermed til vore brødre og søstre (vi er jo hverandres lemmer i kraft af vor dåb) i Romerkirkens forskellige ordenssamfund. Der er jo mange af dem, der har givet afkald på så godt som alt af kærlighed til Kristi Legeme, Kirken. Når de nu ser de såkaldte venstreorienterede kræfter i deres egen midte falde for fristelsen til oprør og ulydighed og fortolke Skriften således, at de i den finder støtte for ikke alene at gøre dette, men endog for at ændre embedet, så spliden i Kirken vil komme til at overgå, hvad man hidtil har været vidne til – da må de nævnte brødre og søstre sørge dybere end vi. Måtte Gud Helligånd give dem kraft til at holde ud i bøn om, at Herren selv vil komme og vise sig som "sit Legemes frelser".

BIBELSYN 6.

AF PASTOR O. LUND PALLESEN, LYNGBY

Den hellige Skrift som Kirkens Bog.

BIBELEN er for begge sine Hoveddeles Vedkommende blevet til som Pagtsfolkets og Gudsfolkets hellige Skrift. Den er derved på een Gang Udtryk for Åbenbaringsvidnesbyrdet og Menighedens Modtagelse deraf i dennes differentierede Skikkelse.

For en eventuel Udformning af et nyt, relevant, positivt Bibelsyn må nogle principielle Retningslinier, så vidt det kan skønnes, være gældende. Vi skal sluttelig forsøge at markere sådanne i 5 Teser:

1) Der må gøres Alvor af, at Åbenbaringen er Historie. D. v. s. – at "Ordet" (logos) virkelig blev Kød (sarx) og trådte ind i dette Menneskeliv og dets virkelige Historie. At man derfor ikke skal forflygtige Åbenbaringstiden ved eentydigt at bestemme den som "Guds Tid" og derved hæve den op over det historiskes Begrænsning, så dens Historicitet bliver en Fiktion. Men, at denne Åbenbaringshistorie tillige er Historie i Troens Tydning.

Man er vel – stort set – ophørt med at ville rekonstruere Historien (Jesus historiske Liv) bag Ny Testamente. Det har "Formhistorien" været med til at vanskeliggøre – og Afmythologiseringen villet drage urigtige Konsekvenser af. Men man er ikke ophørt med, som nævnt tidligere, at søge "Åbenbaringshistorien" bag Gammel Testamente. Her nærer man fortsat Tro på, at det netop er Historien uden Troens Tydning, der er Åbenbaring. Derfor arbejder vi i Dag i Theologien under Virkningerne af det historisk-kritiske Arbejde, som ikke selv kan blive Theologi, men kun en forberedende og indledende Bidisciplin til denne. Hvis vi ikke vil indrømme dette, står vi med en Skriftnorm for Troen, der bestandig relativiseres. Hvis vi vil nøjes med et Gammel Testamente historisk-kritisk behandlet, står vi i Faren for Læren om en dobbelt Sandhed (en i Videnskaben – en anden på Prædikestolen), – eller vi må nøjes med den religiøse Bevidstheds Udfyldning af Videnskabens Tomrum. Det bliver da væsentlig en etisk-religiøs Vurdering, der dekreterer religiøs Opbyggelse af Teksterne; – og Etikken er som bekendt tidsbestemt og vilkårlig. Vi må derfor lære af Formhistorien fra Ny Testamente, at det er de hellige Skrifter nuværende Skikkelse – efter den sidste Redaktion –, der er Åbenbaringskilde eller Åbenbaringsformidler. At Åbenbaringshistorien altså er Historien i Troens Tydning. I modsat Fald kan vi komme til følgende, ejendommelige Syllogisme:

1. Præmis: Skriften er eneste Åbenbaringsformidler.

2. Præmis: Skriften er undergivet videnskabelig Relativitet.

Konklusion: Åbenbaringsformidleren er undergivet videnskabelig Relativitet.

Dette medfører, at på Spørgsmålet om, hvad Guds Ord er, må Svaret enten blive: "Papir og Blæk" – eller: Den religiøse Bevidstheds Dom, der jo nu er i væsentlig Uoverensstemmelse med den kanondannende Tids reli-

giøse Bevidsthed. Og har Gud talt kanoniserende gennem tidligere Tiders religiøs-etiske Bevidsthed, hvorfor så ikke gennem vor, der har udskudt Underet, fordi vi lever i en "videnskabelig" Forhåndsindstilling til Tilværelsen.

2) Man må derfor også – på Grund af vor Fastholdelse af Åbenbaringens virkelige Historicitet – gøre Alvor af, at der er Forskel på Forjættelsen og Opfyldelsen: At Opfyldelsen i Kristus virkelig er Opfyldelse, så Gud er trådt ind i Slægtens Liv. Der er virkelig Tale om en vis gratia infusa (parallelt med den genuint lutherske Sakramentlære), der medfører en real Ændring af Skabningens Vilkår i Forhold til Gud i universelt, kristologisk Perspektiv.

3) Der må derfor også gøres Alvor af, at den kanoniske Skrift er kanonisk gennem en sand historisk Proces under Helligåndens Vejledning; – at der for så vidt er Tale om en Personalinspiration til Forskel fra den barthske Efterkonstruktion om Skriftordets iboende kanoniske Tvang. D. v. s., at Kirken overordnes Skriften i dennes Genesis, at Skriften bliver Kirkens Forkyndelse, hvorfor vor Trosbekendelse da heller ikke indeholder en direkte Bekendelse til Bibelen, men til den hellige, almindelige Kirke.

Det forekommer iøvrigt urigtigt af den barthske Theologi, at den paralleliserer Inkarnationen med Skriftens menneskeligt fejlbare Side som Dække over dens Guddommelighed, udtrykt ved en ny-orienteret Verbalinspiration. Inkarnationen betyder dog den syndfrit-ufejlbare Incarnation til det fuldkomne Menneskeliv, mens Inscripturationen kan rumme Fejl – ikke bare dennesidige – men også theologiske. Incarnationen finder da heller ikke sin Fortsættelse i Inscripturation, men i Kirken som Kristi Legeme. Hovedsynspunktet bliver for os, at Bibelen er Kirkens Bog, og at det derfor er at læse den mod dens egen Hensigt – og derfor galt –, når man løsgør den fra Bekendelsen, hvad enten det sker i verdslig, videnskabelig eller sekterisk Interesse – eller som egentlig Krav om konfessionsløs Bibeltheologi (cf. Barth).

Skriftens Forkyndelse har vel været med til at forme Kirken; men det er dog Kirken, der har legitimeret og givet os dens Dele. Kort udtrykt: At Kanondannelsen er en kirkelig Funktion under Kristi Ånds Vejledning.

4) Man må fremdeles gøre Alvor af, at Bibelordet er Middel for Guds Tiltale til os her og nu – på Trods af dette Ords egen historiske Begrænsning – og netop i Kraft af Åbenbaringens egen Historicitet; at det er mere end oplysende (mod Grundtvig) og opbyggende (i Foederaltheologiens Forstand), fordi det er – eller afslører sig som – Guds eget Ord! Personligt kan jeg ikke – trods det måske kættersk-klingende deri – komme bort fra, at "Ordet" siger også noget, som ikke kan udtrykkes direkte med det skreyne eller talte Ord, at Menneskeordet sådan set er en Klædedragt, hvori meget mere gives os. Det er Lerkarret om Skatten – og ikke, som for Barth, Lerkarret, der pludselig forvandles til Skat.

Der må være en Syntese af Foederaltheologiens Tese, at Bibelordet er Erindringens Ord (om en Historie) – og den dialektiske Theologis Antitese, at Bibelordet i sit dybeste Væsen er tidløst, fordi det ved Helligånden forvandles til et Ord fra Gud til Troens Forventning. Der må være en egentlig og højere Eenhed, der består deri, at vor Situation nok er en forandret Situation (derved får Historiciteten sin Ret), men tillige dog aldrig i Historie

distanceret fra det Budskab, som bæres af Bibelordet, fordi det nye Menneske, som betyder denne Budskabet forbigående Situation, stadig kun er Genstand for Tro og Forventning – ikke for Beskuelse.

Man kan for så vidt godt sige, at der bliver Tale om en Art Dobbeltsandhed i Bibelordet, nemlig den historiske og den transcendent. Men dens Komponenter er dog ikke sideordnede – men snarere lagdelte, idet man gennem det historiske skal høre det evigt gyldige – og derfor aldrig må drive Allegori på Bibelteksterne. Det vilde være at bilde sig ind, at man kunde nå det evige uden om det timelige, der således kun blev et uvæsentligt Transparent. Sandheden er dog kristeligt den, at det evige åbenbarer sig i, med og under det timelige, så Komponenterne hverken må adskilles eller sammenblandes.

5) Sluttelig må der i Henhold hertil gøres Alvor af, at Gammel Testamente er et Kristusvidnesbyrd, – at Gammel Testamente også er Guds Ord. Vi har i det foregående afvist Allegorien som en farbar Vej til at motivere og fastholde dette. En eller anden Form for Typologi – ikke i Enkeltheder, men i Sagssammenhænge – må nok komme i Betragtning; dog vel modificeret således, at ikke alene den historiske Jesus Kristus, men også den eskatologiske Kristus Jesus er Åbenbaringsmediernes Antitype. Dermed bliver Bibelbudskabet altid latent aktuelt. Og vi vil konstatere den Mærkværdighed, at den gamle Pagt også for os vil være fremadviseende-eskatologisk og den nye tilbagevisende-historisk. Den gamle Pagt vil med sin Forjættelse og Forventning om Messias i ydre Magt og Herlighed vise frem til Gudsrigets synlige Gennembrud, da også Legemligheden skal få Del i Udødelighed. Den vil være en Forkyndelse af den endelige Forløsnings Frembrud ved den samme Kristus, som det nye Testamente (med Åbenbaringsbogen som delvis Undtagelse) væsentlig viser tilbage til med Forsikring om, at vi allerede ved Hans historiske Opfyldelse af Forjættelsen er medinddragne i det Gudsrige, der rummer den evige Sejrs Kræfter. I, med og under Jesu Menneskelighed i Skrøbelighed lever for os Guds eenbårne Søn fra Evighed til Evighed. Dette må for Kirken altid også være Bibelsynets Nøgle og Nerve.

Først når disse Retningslinier i alt væsentligt bliver fulgt, forekommer det mig, at vi theologisk har mulighed for at forme et Bibelsyn, der motiveret beholder den hele Bibel på Herrens Alter til liturgisk og homiletisk Funktion med en god såvel videnskabelig som theologisk Samvittighed.

LÆSERBREV

Kære pastor Lund Pallesen.

Tak for Deres grausame Salbe (Re-formatio nr. 2, s. 29-30) – jeg skal ikke imødegå den, for jeg har en begrundet formodning om, at det store flertal af vore med-højtkirkelige selv er fundamentalister og kan gøre sig deres egne tanker, og et begrundet håb om, at De vil blive det. Alene den omstændighed, at fundamentalismen er det eneste bibelsyn, De ikke har set Dem i stand til at referere objektivt, fortæller en del ikke blot om dette syns egenart, men også om Deres erkendelse af dets egenart. Ingen

grund til at skændes nu, hvis vi siden skal stå sammen på FREDENS skanse.

Men jeg er nødt til lige at sige, at medens det er ganske rigtigt, at jeg arbejder med at tyde nutiden i bibelprofetiens lys for at bidrage lidt til, at Kirken kan orientere sig i det kommende ragnarok, kunne det ikke falde mig ind at søge "parapsykisk assistance" fra moderne "seere" af den art, som De øjensynlig tænker på. Den profetiske gave er, som De uden tvivl ved, i færd med at blive gengivet menigheden, og den skal vi nok få "assistance" af, men de plagiater af den, der nu myldrer frem som giftsvampe i okkultistiske kredse af mange slags, er ganske enkelt dæmoniske og må forsages som Djævelens gerninger. Det kan ikke understreges eftertrykkeligt nok, og jeg er ked af, hvis noget, jeg har sagt eller skrevet, kan misforstås på det punkt.

Med venlig hilsen
Poul Hoffmann

KIRKEN I VERDEN KIRKEN PÅ PLADS

AF PASTOR POUL ULSDAL, HEMMET

I DISSE ÅR møder man jævnligt det spørgsmål: "Hvor er kirken henne?" Eller: "Hvor står kirken?" – i den eller den sag. Jeg fornemmer, at der kan være en nuanceforskel mellem de to spørgsmål. I det ene tilfælde venter man måske, at kirken skal være helt derude, hvor man selv mener, at vigtige ting sker. Hvor er kirken henne, når det drejer sig om Vietnam-krigen, om undertrykkelsen i u-landene, om brød til de sultne eller om boligproblemet?

I det andet spørgsmål: "Hvor står kirken?", er der en klang af forventning efter et klart og stærkt ord fra en myndig instans, efter noget fast, som helt bogstaveligt "står". Der er en klang af konservatisme, af et såkaldt statisk kirkebegreb.

Hvis man presser disse udtryk, kan man sige, at i det første tilfælde er kirken opfattet som noget, der virkelig skal være "ude" i verden, så det batter noget. I det andet tilfælde er kirken noget, der næsten er "udenfor" verden – står der blot, måske endda som den gamle bygning i byens eller sognets centrum, men alligevel "udenfor" livet.

I disse let karikerede udtryk møder man den i dag helt aktuelle spænding om kirkens placering i verden. – Nu er dette problem dog samtidig et gammelt, stadigt tilbagevendende problem for kirken. Det har ofte været svært at holde balancen mellem disse to yderpunkter, der her er antydnet.

Undertiden har stærke kræfter klart villet placere kirken enten det ene eller det andet sted. Så skulle kirken bare nøjes med det himmelske – det jordiske kunne vi selv klare! Eller kirken kunne tage sig af sjælene; krop-pene derimod, d. v. s. det helt virkelige, det egentlige skulle kirken ikke beskæftige sig med. Og kirken fandt sig undertiden i det; man nøjedes med at vise mennesker "himmelvejen", så kunne andre ordne de jordiske "veje".

På protestantisk grund har man undertiden brugt – og misbrugt et luthersk forsøg på at klare tingene med at tale om de to "regimenter" – det åndelige og det verdslige, fortolket sådan, at det "åndelige regimente" havde kirken, det "verdslige regimente" havde staten! Resultatet så vi f. eks. under Hitler, hvor størstedelen af en kristen kirke, inklusive dens præster og ledere faldt så dybt, som det nok ikke er sket før i historien. – Man kunne virkelig dengang holde sine gudstjenester, sine bibeltimer og sit andagtsliv i fred, når blot det alt sammen skete indenfor "kirkemuren", og den nazistiske dæmoni udenfor ikke blev angrebet. Når blot "kirken passede sit", var der ingen kamp imod kirken; men en kirke, der blot "passer sit", er en falsk og fordærvet kirke! Så er den ikke længere repræsentant for den Gud, der netop ikke nøjedes med at "passe sig selv", men brød ind i verden, blev menneske i verden.

Eller lad mig nævne et andet eksempel, som netop i disse år berører mange danske læsere. Jeg tænker på forfatteren Thorkild Hansens tre fremragende bøger om den danske slavehandel. Gennem de mange gamle dokumenter, han har fremdraget i denne sag, oplever man gang på gang hårde angreb på kristendommen og kirken. Det er ikke bare en kendsgerning som denne, at den mand, der først fandt på at bruge negerslaver på de danske vestindiske øer, var en from pietist, der blev forfatter af en bønnebog! Eller at kaptajnerne på slaveskibene kunne være "fromme" kristne, der holdt andagter for deres mandskab, samtidig med at slaverne led umenneskeligt i skibets dyb, og 20-30 % af dem døde undervejs.

Mest indtryk på mig gjorde måske en lille brødremenighedsmissionær ude på den danske slavekyst i Afrika. I stedet for at vente i måneder på et skib, der skulle føre ham direkte hjem til Europa, tog han med som passager på et slaveskib til Vestindien for ad den vej at komme hjem. Men når han nu alligevel skal over til disse øer, kan han ikke lade være med for egne penge at købe nogle få sorte og sælge dem derovre! Denne fromme mand fører i sin dagbog regnskab over sine udgifter med disse slaver, takker Gud for, at ingen af dem går til under en slaveopstand ombord, og fordi han får dem godt solgt i Vestindien. Dette eksempel rystede mig, fordi her var dog en mand, der repræsenterede en kirke, der tilsyneladende "gik ud" i verden, helt ud til de sorte – og så var denne kirke alligevel "udenfor", var udenfor slavernes virkelige liv og verden. Og igen siges: kirken skulle dog være repræsentant for den Gud, der netop brød ind i verden, blev kød og blod i verden.

Det modsatte kendes dog også: Jeg har et sted læst om, hvordan den barbariske folkeforlystelse at kaste mennesker for de vilde dyr i Roms Colosseum endelig standsede: Mange i tiden, både hedninger og kristne havde længe talt imod denne skændsel; men den fik først ende, da et par navngivne kristne selv banede sig vej ind på arenaen og led samme skæbne som de andre. Der fortælles, at så standsede barbariet med eet slag. Her var der virkelig tale om, at "kirken gik ud" – eller "brød ind" i et stykke af verden og forvandlede den.

Man kan vist godt sige, at spørgsmålet om kirken og verden er blevet særligt kritisk på protestantisk grund. Det er ikke blot den lutherske tale om de "to regimenter", der har kunnet bruges til at skille kirken og verden ad; men man kan også nævne, hvad der er blevet kaldt den protestantiske "kun-theologi": Vi skal kun tro – kun forkynde evangeliet – det er kun

ved ordet alene o. s. v. Det er ligefrem blevet sagt af en meget fremtrædende theolog, at det lille ord "og" netop skulle udtrykke noget farligt katolsk!

Jeg må bekende, at da jeg sidst skulle prædike til høst-gudstjeneste, handlede min prædiken for en stor del netop om det lille ord "og" – altså lige det modsatte af ordet "kun". Det er netop ordet "og", der forbinder de to ord: høst – Gud. Ved at holde en sådan gudstjeneste forkynder man netop ordet "og"s store betydning. Gud har med korn og mejetærskere, med jord og kunstgødning at gøre. Ja, i ordet "høst" ligger i virkeligheden hele vort jordiske liv: ikke bare bondens arbejde, men enhver håndværkers, hver arbejders og hver fabrik, for bag det alt sammen står det indhøstede korn. Alt bliver dermed forbundet med ordet eller virkeligheden: GUD.

Når vi ofrer helt regulære penge på Guds alter, bekender vi dermed, at også de forbindes med Gud gennem det lille ord "og". Men vi har ikke forstået meningen med at holde høstgudstjeneste rigtigt, hvis vi ikke fortsætter linien: skole, løn, skatter og dermed også politik forbindes også gennem ordet "og" med Gud! I kirkens Bibel er det hele sagt i en enkelt sætning – med Davidssalms ord: "HERRENS er jorden og dens fylde, jorderig og de, som bor derpå".

Aldeles fundamental for den kristne kirke er dette "og"; dette ord angiver kirkens placering i verden! Det hedder sjæl og legeme, det indre og det ydre, evigheden og timeligheden, søndag og hverdag eller hellig og søgn; det hedder: tro og gøre. – Fristelsen har gang på gang været, at det kun var nogle ting i tilværelsen, der virkelig havde med Gud at gøre: sjælen, hjertet, tanken. Eller: det med Gud var kun noget i forbindelsen gudstjenesten, sakramenterne, Bibelen, bønnerne

Det lille ord "og" slår netop bro mellem Gud og verden! Det er selve kristendommens kerne – det, der adskiller den fra al anden religion, at her blev der virkelig slået en "bro". Broen er Kristus, han, der blev menneske, ja som en apostel sagde det: "blev kød". Så kan det ikke siges stærkere!

Derfor skal Ordet, Guds ord, Guds sandhed – eller troen, kristentroen altid blive "kød" i denne verden, d. v. s. blive virkelighed i den helt saglige, håndgribelige verden. Tro skal blive til gerning – bøn skal blive til handling – altergang skal blive til helt reelt broderskab – gudstjenesten skal blive til kristen hverdagstjeneste – Gudstro skal blive til næstekærlighed – ja lovsangen skal blive til helt regulære penge på alteret eller i kirkebøssen; som en salme siger det, skal vi også takke Gud "med hænderne".

Fordi det er sandt, at "Herrens er jorden og dens fylde", derfor skal kirken netop stå midt i verden, midt i livet og forkynde Guds herredømme over verden og Guds kærlighed til verden. Alt i denne verden skal en sand kirke have med at gøre; den må aldrig være blot en religiøs enklave i verden, for ikke at sige en ghetto.

* * *

MEN DEN store fristelse i dag – den overvældende fare i dag er den helt modsatte! Det fremstilles i dag ligefrem som en ny teologi, at kirken skal "forsvinde i verden"; kirken skal gøres til eet med verden, være "i solidaritet med verden", som det så ofte bliver sagt. Det er den "sækulariserede kirke" – og det er noget meget fint; det skulle vist også være luthersk!

Men før man når helt ud i denne opløsning og tilintetgørelse, er der mange skridt at gå, og de første skridt virker tilforladelige på mange mennesker. Da siger man bare, at kirken "skal ud" – den skal ud på fabrikkerne – den skal ind i folketinget – ud i det sociale arbejde – ind i aviserne. Den skal være med i protest mod krigen og amerikanerne – den skal være med blandt slumstormerne – skulle have været med oppe i Thy-lejren forleden sommer. Ja, den skal være på scenen og på trapperne – den skal være i spidsen og på pletten og stå på tærne, o. s. v.

Hvis man blot havde sagt, at den enkelte kristne skal være disse steder – være der med sin bundethed til kirkens sandhed, d. v. s. til Gud, så er det alt sammen rigtigt, ja selvfølgelig, for de kristne lever jo deres menneskeliv allevegne. Men det er desværre ikke altid det, der menes med disse udtryk. Nej idealet er netop at "forsvinde i verden". Undertiden fortolker man inkarnationen, menneskevordelsen på denne vanvittige måde, at Kristus blev menneske og bare gik ind i "solidariteten med verden". Men det er slet ikke sandt; han sagde nogle ord og gjorde nogle handlinger, der så langt fra at være "gået op i verden", er bevaret indtil denne dag, så de stadig er levende og igangsættende og udfordrende for alle slægter.

Hvis dette var "solidaritet med verden", må vi ikke glemme, at han døde af det! I dag får præster og lægfolk vældig succes, når de går ind i den såkaldte solidaritet – altså efter deres mening "får kirken flyttet ud i denne verden", som det undertiden udtrykkes. Så er det dem, der evindeligt bliver spurgt i Ekstrabladet, i radio og fjernsyn som repræsentanter for "kirken". Der bliver de fremhævet og rost som moderne, frisindede præster, og vejen bliver banet for dem til store stillinger. I Sverrig blev en theolog fornyligt gjort til biskop ene og alene på grund af sine evner til at "solidarisere sig" med verden.

En dansk præst blev gjort til en helt i vide kredse, fordi han på den måde gik ind i Thy-lejren. Han ville være blevet pebet ud, hvis han deroppe havde sagt den enkle sandhed, at narkotika og såkaldt seksuel frihed er ødelæggelse af det legeme, som Gud har givet os, og af den vidunderlige gave, som Gud har givet os i det seksuelle forhold mellem mand og kvinde. Nej, det skulle han nok holde sig fra; derimod var det billigt på det sted at fedte for tilhørerne ved at tale om den reaktionære og usociale kirkes synder. Sådan tænkte man – og sådan sagde man sikkert også deroppe: "Her er endelig en fornuftig præst!" Hvorfor? "Jo, fordi han siger noget af det, vi mener!" – Man bliver populær, fordi man i virkeligheden kommer som den angrende "kirke" til verden. Her er det "kirken", der omvender sig til verden, i stedet for at verden skulle omvende sig til sandheden, kirkens tro. I et stort københavnsk kirkeblad, redigeret af en missionsmand (!) kunne man i en artikel læse dette udtryk: omvendelse til næsten

Når fire præster forleden år udtalte til Ekstrabladet, at de gerne i kirken ville "vie" to mennesker af samme køn til et homoseksuelt "ægteskab", så fik de deres plads i den avis netop, fordi de sagde, hvad bladet mente. – Det er mærkeligt, at næsten ingen kan se, at dette i fantastisk grad minder om de nazistiske præster og lægfolk i Tyskland for 30 år siden. Her så man virkelig en kirke, der "solidariserede sig", blev eet med verden, ja med en dæmonisk verden. Det blev vejen til succes for mange, så længe de kun sagde, hvad magthaverne ønskede, d. v. s. i længden endte de

med at blive slaver af systemet, der kun brugte dem, så længe det passede i dets kram.

Jeg mindes en avisudtalelse af en ung præst: Han fortalte, at han engang kom til at rejse nogle uger – vistnok på en campingtur – sammen med "nogle ganske almindelige mennesker", som det hedder. Han var stolt af at kunne fortælle, at det først var på rejsens sidste dag, at disse mennesker opdagede, at han var præst!

I en salmelinie af Grundtvig står en linie, der har en fantastisk aktualitet i kirkens situation i dag, – som er svaret til en masse af de fænomener, vi møder, også æmnet, der behandles her. Efter indledningsordene "O, Kristelighed" siges der, at den "skænker vort hjerte, hvad verden ej ved". – I den falske "solidarisering" med verden eller "gåen op" i verden siger kirken og dens folk netop det, som verden ved i forvejen! Dette medfører i begyndelsen en vis popularitet: "Her er da endelig en kirkens mand, der siger noget fornuftigt!" Dermed menes altid, at han siger det, som verden siger, og som verden kan lide at høre. Det er altid en stor fristelse for kirken i den forstand at være "på pletten" og efterplapre verden og magthaverne; sådan noget har man kendt til alle tider. I vor tid kan man tænke på de mange præster, der de senere år er blevet socialdemokrater; de blev det først, da partiet havde en etableret magtposition. De meldte sig først "under de røde faner", da disse var blevet blegrøde; når man er føjelig, kan man få en karriere ad den vej

I virkeligheden varer populariteten på den konto gerne kun en kort tid. En kirke, der kun siger, "hvad verden ved", bliver hurtigt noget totalt ligegyldigt. Hvorfor i alverden skal man lytte til kirken, hvis den kun siger det, man kan læse i avisen? – Derimod når kirken uafkortet, blæsende på al billig popularitet står fast på den sandhed, som "verden ej ved", så er der noget for verden at lytte efter – og det gør den i virkeligheden også!

Jeg har endnu et billede, der med visse nuanceforskelle udtrykker denne spænding: Hvor skal kirken være? I dag er det den store fristelse for kirken bare at være et "forum", et torv. Det begyndte tilsyneladende uskylldigt med et krav om, at kirken skulle "ud" – ikke bare være noget "inde" i den gamle fæstningsagtige bygning i byens centrum, nej den skulle ud på torvet, ud på "forum". Igen gælder det som en hel selvfølge, at kirkens enkelte medlemmer skal ud på torvet, f. eks. ud at handle på markedet der og møde mennesker der. Men i dag bliver dette ofte ændret til, at kirken selv er blevet et forum, et torv, ja en stor markedsplads, hvor meningerne om, hvad der er kristendom, skal brydes. Til at begynde med skal alle meninger anerkendes som lige gode; men ganske langsomt bliver det til, at kun de "moderne" kan godkendes. Det er noget af det, der menes med det i dag så ofte brugte udtryk "pluralisme".

Det er kirkens død – og folkekirkens store fristelse i dag – at den lader sig gøre til et forum, et torv, et stort religiøst marked, hvor de såkaldte religiøse meninger brydes. Det betyder nemlig, at kirkens tro, kirkens dogmer, dens urokkelige sandheder gøres blot til "meninger". Så er det netop noget, der kan handles om, som man gør det på et marked, og har man først godkendt dette, ender vi der, hvor vi er ved at være i dag, hvor der "holdes udsalg af samtlige trossandheder", som en betydelig theolog har udtrykt det.

At fristelsen for kirken i dag til i den grad at ville ud i verden, at den bliver et "forum", et torv, en markedsplads, er så alvorlig, ses af den kendsgerning, at den også rammer Romerkirken, den kirke, der længst opfattede sig som en borg, bygget på klippen. Et lille talende eksempel: I menneskealdre har vi haft et såkaldt Katolsk Ugeblad i dette land, ofte meget dygtigt redigeret. Men så skulle en del førende romersk-katolske også være moderne og følge med tiden, og de blev modtaget med åbne arme fra visse sider. Kristeligt Dagblad, Indre Missions gamle avis, har vist 3-4 moderne katolikker ansat som faste medarbejdere! Katolsk Ugeblad fik navneforandring til Katolsk Forum – og det blev mere end en navneforandring, det blev et forum for alle mulige religiøse ideer. Og så blev det for mange ulideligt kedsommeligt, for det omtalte næsten kun det, man kunne læse alle andre steder. Ja, vi er nogle, der synes, at det, der var det interessante, det fængslende, det dragende ved den kirke, er helt forsvundet! For bladet viste resultatet sig ret hurtigt: mange sagde deres abonnement op, og for et halvt års tid siden var vi nogle, der modtog et bønsskræb om dog at hjælpe bladet med at overleve

HVOR skal kirken da være? Den skal først og fremmest være på plads! Den skal være sig selv – være det, den er! Eller for at sige det med bibelsk vægt, med den hellige apostel Paulus's ord: "... Guds hus, som er den levende Guds kirke, sandhedens søjle og grundvold". Eller med det berømte ord fra vor kirkes bekendelse, som Grundtvig havde som motto for sit bekendelsesskrift, "Kirkens Genmæle": "... der vil stadig vedblive at være een, hellig kirke ..."

D. v. s. den samme, "ene, hellige, almindelige og apostoliske kirke", som den nicænske bekendelse udtrykker det. Det var Grundtvigs afgørende erkendelse eller "mageløse opdagelse", som det er højkirkelighedens i dag: at kirken er! Uforanderlig, evig, med det samme budskab, de samme trossandheder, de samme nådemidler – ganske uafhængigt af, om der er mange eller få, der tror. Som Den hellige Skrift siger det: den er Kristi legeme, d. v. s. en levende organisme, den er Guds folk på jorden, som Kristus har lovet sit nærvær "alle dage indtil verdens ende".

Alle disse bibelske udtryk kan såkaldt moderne mennesker gerne rynke på næsen af og påstå, at de ikke siger dem noget. Det spiller ingen rolle, for andre er hvert ord fyldt af virkelighed. Med dette indhold, fyldt af denne virkelighed står den sande kirke stadig i verden – netop på plads, hvor den skal være – som det, der er. Kirken skal ikke i den moderne betydning være ude i verden, opgå i verden, forsvinde i verden. Det er netop dens død! Men, som det tidligere er sagt, er alt i kirkens liv og troens liv med et "og" knyttet til verden, "inkarneret" i verden. Når kirken er "på plads", har den altid råd til at være åben til verden; dens døre står på vid gab ud mod forum, mod torvet, mod markedspladsen; men den er aldrig selv blot et "forum".

Med det kendte billede af den store bygning af sten midt i byen og midt i sognet skal der ikke knyttes forestillinger om ydre magt og herlighed, hvor kirken skal være i spidsen i det borgerlige liv, være i folketinget, på scenen, i fjernsyn og aviser, være i centrum, være i skolen og alle andre steder – forstået på folkekirkelig eller statskirkelig vis, som det har været kendt i århundreder. Den tid er måske forbi for lang tid, måske for altid.

For mange år siden holdt jeg et foredrag, der hed "Kirken på sidesporet". Jeg har en vag erindring om, at jeg dengang måske udtrykte en vis indignation over, at kirken mere og mere er blevet skubbet bort fra disse steder. Men alt dette er slet ikke nødvendigt, for at kirken skal være på plads! – Der skete forresten for en del år siden noget netop på et sidespor ved København: en masse sprittere, der var faldet gennem velfærdssamfundets net, fandt ly i nogle forladte jernbanevogne. Men da var den ene, hellige, almindelige kirke netop "på plads". Der var nogle kristne fra denne kirke, der fik lavet et nødherberge på sidesporet. Det fik det herlige navn: "Himmelekspressen".

Om ikke Guds kirke i sin synlige dragt af sten kan blive ved med at være det rent geografiske centrum midt i byen, kan den dog alligevel stå midt i verden – altså der, hvor den skal. Det gør den først og fremmest ved at holde urokkeligt fast ved sit hele, uforanderlige, bibelske budskab, ved sin "høj-hellige tro" for at citere en apostels udtryk, ved sine uforanderlige sakramenter, ved sit embede, ved sin herlige på Bibel og urkirke grundede gudstjeneste. Ganske bevidst bruger jeg disse for mange provokerende udtryk, for tidens skrappeste provo er den hellige kirke, bygget på Bibel og bekendelse! Den assimilerende, konforme, efterplaprende, føjelige, ja såkaldt moderne "kirke" er i virkeligheden i verdens øjne noget helt ligegyldigt. Her er intet at hente uden det, man ved i forvejen! I den gamle rationalismes tid var den assimilerede, konforme kirke genstand for den samme ligegyldighed.

Det er aldrig ved at efterplapre verden eller ved at ligne verden, at kirken drager verden, tværtimod. Når tidens unge hører beat-musik hele ugen derhjemme, hvorfor i alverden skulle de så gå i kirke for at høre det samme? Og det endda oftest noget af langt ringere kvalitet, end de har på deres fornemme indspilninger derhjemme! Ja, det var blot et ganske elementært eksempel, noget af et svar til den vanvittige snak, at kirken skal ødelægge sin gudstjeneste for verdens skyld

Langt vigtigere er den urokkelige fastholden ved selve budskabet, kirkens tro. Jeg nævnede kort, at mange af disse for kirken i dag så farlige fænomener begyndte så tilsyneladende uskyldigt – man kunne næsten sige "missionsk". Et udtryk derfor er den så moderne tale om "sendelse". Kirken er sendelse, er mission, har man ofte sagt. "Sendt til verden" er slagordet. Dette kan være 100 % rigtigt, hører med til den sande kirkes væsen. Men dette rigtige opløses i ingenting, når man ikke mere ved, hvad man er sendt med – når tvivlen om troen og Bibelen gennemsyrrer kirken.

Det er igen først, når kirken står, hvor den skal, når den er på plads, når den er, at der kan ske en virkelig sendelse til verden. Kirkens døre til verden, til forum, torvet, markedspladsen skal stå vidtåbne. Fra kirken, fra gudstjenesten, fra alteret går vejen ud i verden til fornyelse, genopbygning, frelse. Fra gudsdyrkelse, kultus i den kirke, der er på plads, går sendelsen ud til kultur i videste forstand, "dyrkning" ikke blot af jorden, men af alt, hvad Gud har skabt i verden.

Læg mærke til, at det altid var i tider, hvor kirken opfattede sig som et "pilgrimsfolk", der kendte tilværelsens evige mål, Himlen, at den fik virkelig betydning også for jorden. Det var de munke, hvis fryd var gudstjeneste, Bibel og bøn, der dyrkede ødemarkerne, var bærere af kunsten, skabte den første skole og den første socialforsorg. – Det var puritanere,

en slags pietister, der ofrede alt for "det ene fornødne", deres tro og flygtede fra England under navn af "Pilgrimsfædrene". Men dermed grundede de De forenede Stater! – Derimod en dennesidig, såkaldt sækulariseret, efter verden føjelig "kirke" – kort sagt en moderne kirke – betyder aldrig noget for verden! Det er et paradoks, men historien viser, at det er sandt.

Lad mig til allersidst nævne et dansk eksempel på det samme, et eksempel, der er ganske nær vor tid. – Jeg har nævnet Grundtvigs vidunderlige salme: "O, Kristelighed, du skænker vort hjerte, hvad verden ej ved". I det sidste vers beder vi Helligånden: "o, smelt du vort hjerte ved højaltrets ild og klar du jordklimpen i solglansen mild". I denne salme – og de øvrige mange vers, der egentlig hører sammen med den, har vi det ægte, gamle, grundtvigske kirkesyn, menneskesyn og verdenssyn.

Det var, fordi livskilderne randt i menigheden, d. v. s. ikke i Folkekirken, men i den ene, hellige, almindelige og apostolske kirke, at de første grundtvigianere kunne gå ud i verden og sætte en uendelighed af såkaldt "verdslige" ting igang. Det var folk, der virkelig kendte "højaltrets ild", der rejste landets mejeriskorstene; igen gik der en lige linie fra kultus i kirken til kultur i verden! Ud fra en eksistentiel, aktiv, livsnær bundethed til de hellige sakramenter, dåb og nadver og til kirkens hellige tro opstod f. eks. den danske andelsbevægelse.

Men da grundtvigianismen efterhånden mistede denne forbindelse med "højaltrets ild" – da den ikke mere var uløseligt sammenknyttet med gudstjenesten, med det, der skete inde i kirken, så mistede den også sin betydning ude i verden! Da denne bevægelse stik imod sit eget udspring fornægtede kultus – hvad der er en theologisk mode fra den side i disse år – så betød den heller ikke mere noget for kulturen!

Det hele kan samles i et kendt ord af Kristus: "Søg først Guds rige og hans retfærdighed, så skal alt det andet gives jer i tilgift". – For den kirke, der står, hvor den skal, for den kirke, der er "på plads", er Guds rige det første og vigtigste. Men netop i denne urokkelige bundethed til dette "første" har den virkelig noget at sige verden – noget "at gå ud med" – noget at "blive sendt" med. Og så får den "alt det andet" – også meget af alt det, der snakkes så meget om i dag – i tilgift. Så kan den igen skabe kultur, betyde noget i verden, forny verden, ja frelse verden.

P. s. Ovenstående er i hovedsagen et folkeligt-kirkeligt foredrag, holdt forskellige steder.

LUTHERI

"Sikkert er det, at en papist har aldrig ydet den salige Jomfru en mere guddommelig hyldest, end lutheranere har drevet afguderier med den lutherske kirke, som om den var himmeldronningen iblandt en flok skøger".

Anonym

EN GUDSTJENESTE ~ SET FRA PRÆSTENS SIDE

AF PASTOR KNUD CHRISTENSEN, VIRUM

HVAD ER DET? Har du sovet over dig? Der er noget du skal. Har vækkeuret strejket igen? Hvad dag i ugen er det? Om to minutter ringer vækkeuret. Jeg skynder mig at slå det fra, så dets kedelige lyd ikke vækker de andre. Søren og så en ubestemmelig følelse af, at der skal ske noget har vækket mig. Nu husker jeg det ganske svagt. Jeg hørte døren gå og rakte min hånd ud, så han bedre kunne finde sengen og sit hjørne. Min søn, jeg har velbehag i dig, og nu ved jeg, hvorfor jeg pludselig sad op i sengen. Det er søndag. Jeg skal fejre den hellige Gudstjeneste sammen med – en del af menigheden. Nu gælder det om at benytte den ro, der er i huset, inden de andre vågner, jeg finder mine briller og lister forsigtigt ned ad trappen i min slåbrok. På mit skrivebord er det hele klar til søndagens messe. Hvad skal du? Først gennemgå gudstjenesten eller – jeg tager Tidebogen: Herre, oplad mine læber. Så skal min mund forkynde din ære. Automatisk rører min højre hånds langfinger ved min pande og tre steder på brystet. Korstegnet. Søndagen er begyndt. Venite. Herren er vor skaber, kom lad os tilbede. Halleluja. Jeg beder videre på søndagens Matutin:

På alle dages første dag –
på hvilken verdens grund blev lagt,
Grundlæggerens oprejsningsdag
til sejer over dødens magt,
på denne dag før første gry
skal søvnens tynge fra os fly – –

David's psalmer, de foreskrevne tekstlæsninger, der giver Ånden indsigt i denne specielle søndag. Te Deum. O Gud vi love dig. Vi bekende du er Herren. Lab-lab-lab-lab lyder det ned ad trappen. Det var Søren. Vi skal lige have et morgenknus og nusse lidt, inden han går rundt i stuer og køkken for at blive helt vågen. Jeg går videre med søndagens Laudes. Herre, send dit lys og din sandhed. At de må føre mig til dit hellige bjerg og til dine boliger. Far, jeg er sulten. Du må godt selv tage havregryn, min dreng. David's psalmer. Tekstlæsning. Frygt ikke. Jeg er den første og den sidste og den levende, og jeg var død, og se, jeg er levende. Frydetonen går mod tronen, genlyd giver himlens hal. Mæt os årle med din miskundhed. Så vi kan fryde og glæde os alle vore dage. Lab-lab-lab lyder 'det igen ned ad trappen. Nu kommer den lille. Hun sover stadigvæk med ble og lugter lidt af den, men dejlig er hun, så vi knuser og nusser igen. Hun er også sulten, men nu kommer mor og begynder morgenmaden. Benedictus. Sakarias' lovsang. Lovet være Herren Israels Gud. Thi han har besøgt og forløst sit folk. Det er nødvendigt at bede om hjælp, når man har ansvaret for en højmesse og ved at mange svigter og mange sidder med kritiske øjne og øren. Der er mange, der skal tænkes på, i sognet og blandt gode venner, også dem, der står præsten nærmest. Døren går op: far, vi skal spise. Ristet

brød lugter nu dejligt, resten må vente til bagefter, men jeg når det hele, inden jeg trækker i præstekjolen, siger farvel, og begynder den stille procession op til Guds Hus.

Lige uden for mit hus møder jeg den første Søvringsborger. Selv om vi bor i samme kvarter og ser hinanden tit, plejer vi ikke at hilse, for det gør man ikke hér, men i dagens anledning, den sorte præstekjole, hilser manden på mig. Det første stykke af vejen ligger søndagsstille hen. Jeg går og fløjter stille på en salmemelodi: thi intet kan du – fløjt-te-fløjt-tage – fløjt, krydser vejen og går ind i parken bag de store blokke. Der bor hr. Bager. Efter en børnegudstjeneste talte jeg med ham. Han stod på sin altan, og nedenfor stod jeg med Søren i hånden iført min præstekjole. Pludselig demonstrerede Søren, at han godt vidste, hvordan et rigtigt mandfolk gør, når han skal på toilettet, og så tisede han det bedste, han havde lært. Jeg håber, der var mennesker med humoristisk sans, som så det. Der boede Jimmy engang, den gæve gut. Han sagde til mig: du kan sku ikke være bekendt, du går denne vej søndag formiddag i din præstekjole. Folk bliver bange for dig. Så snart de har sat sig til rette på altanen med morgenkaffen, dukker du op henne om hjørnet, og de dukker ned på bunden af altanen, og når de så dukker op igen, er kaffen blevet kold. Gud velsigne dig Jimmy, så du engang må opdage, hvad en gudstjeneste er. På det sidste stykke af vejen kører nogle biler forbi mig, de fleste lader, som de ikke ser mig, et par stykker ser forargede ud – over at jeg går der.

I kirkens krypt er koret ved at varme op. Bo-bo-bo-bo-bi-bi-bi-bi-plader-plader-plader lyder der imod mig. Vi forbereder os alle på den hellige tjeneste. Som sædvanlig har degn, kirkekone og kirketjener alt under kontrol. Degnen er færdig med sit og sidder nu og øver sig på sin fløjte. Det lyder slet ikke dårligt selv om tonerne engang imellem ikke harmonerer med dem, der trænger op fra koret i krypten. For en ordens skyld lægger jeg selv mine ting ind i kirken. Jeg går frem til alteret, håber på, der ikke er nogen i kirken og bøjer mig ned og kysser det. Tøsedreng. Det tør du ikke gøre, når menigheden er der, så nøjes du med et håndkys, som du håber, ingen lægger mærke til. Omforladelse, Herre, dit alter er det helligste sted i byen. På alteret er alt stillet frem. Det er ny vin i kalken og nyt brød på patenen, og degnen har påtaget sig ansvaret for, at det indviede brød og den indviede vin bliver behandlet ordentlig. Det står der, hvis der skulle blive brug for det. Det er et stort ansvar, du har påtaget dig, degn, det burde andre have båret for dig. Jeg sætter mig på min stol i kirken, der er endnu tid til en kort morgenbøn, inden menigheden begynder at komme.

Degnen og jeg glæder os altid til en gudstjeneste, og når vi ikke er uvenner går vi og pjatter lidt, inden vi gør os endelig klar. I dag kom pastor Nederby på besøg i præsteværelset inden tjenesten. Vi snakkede lidt sammen om vind og vejr, og han afleverede en besked til kirketjeneren, inden han gik hjem for at holde frisdag. Nå, men skal vi gøre os klar, siger degnen, og så hjælper han mig messetøjet på. I dag har han husket sin bønnebog, så vi har hver sin at bede efter. Jeg beder: Om eet har jeg bedet Herre, det attrår jeg, og degnen svarer: Alle mine dage at bo i Herrens hus for at skue Herrens livsalighed og grunde i hans tempel. Vi fortsætter med at tale til hinanden for Guds åsyn, og til sidst beder jeg: Rens mig Herre for alle synder, så jeg med et fornyet sind kan gå ind i det allerhel-

ligste. Ved Jesus Kristus, vor Herre. Degnen svarer: AMEN. Han ved, jeg har brug for denne bøn, og så lister han ind i kirken på sin plads. Medens kirketjeneren ringer menigheden sammen med alle tre klokker, forbereder jeg mig en sidste gang til den store tjeneste. Om få øjeblikke begynder organisten at spille, og jeg skal gå ind foran Herrens alter. Da står pludselig Jørgensen, lang og smal, ved min side: De ved godt, at mødet er aflyst torsdag? Ja, det ved jeg, og jeg skal nok huske at sige det. Organisten begynder at spille, og ind i kirken skrider Jørgensen – hvor jeg burde have gået. I et glimt står situationens komik klart for mig, men – åh nej, hvad vil hun her? Hun plejer altid at gå hjem, når hun ser på opslagstavlen, at det er mig, der har tjenesten. Hun har ønsket mig langt bort, hun har frihed til at gå, når hun ser mig, og nu har jeg lyst til at vende om, men er nået frem til degnen, der gør, som om han ikke ser mig. Når jeg efter tjenesten beklager mig til ham, vil han sige: "Hvad rager det dig, hvem der kommer i kirken, du har bare at passe din tjeneste". Jeg står stille nogle skridt foran alteret, slår korstegnet og siger: "Rens luften for os Herre, der er noget, der ikke er helt, som det skal være". Jeg har på fornemmelsen, at jeg står på et sted, hvorfra man ønsker mig væk og beder som en gal for at få det gale ud af hovedet. Korets smukke gregorianske introitus er det første svar på min bøn: Herren har vist, han er Konge. Det hjælper lidt at knæle under indgangsbønnen, men den fulde frimodighed til at gøre tjeneste for menigheden ved Herrens alter har jeg endnu ikke fået. Er de alle som hende? Er der mon ingen af de trofaste her i dag? Jo, da kommer bønhoørelsen. Med klar og tydelig stemme synger "højmessens pryð" op til mig: så af det hele som Gud har skabt, går kun fortabelsens æt fortabt. Tak Gud. Nu går vi videre: Herre forbarm dig, Kriste forbarm dig, Herre forbarm dig. Jeg hører menigheden rejse sig inden den skal lovsynge, jeg er næsten færdig med "Ære være Gud", og nu kommer det til mig for fuld udblæsning: Vi love, vi prise og takke dig. Nu er jeg ikke forknytt mere. Glad og frimodig hilser jeg på menigheden, når lige at få et glimt, noget arbejder i min underbevidsthed. Kollekten læser jeg ved højre side af alteret. Menigheden kunne nu godt svare lidt bedre med på amen. Jeg vender mig om igen. Denne hellige lektie. Menigheden rejser sig, og medens den synger sit trefoldige Halleluja efter læsningen, bliver glimtet i min underbevidsthed til bevidsthed: nej, det var ikke ham. Det må være mærkeligt at blive pensioneret fra et arbejde i kirken og så pludselig at kunne undvære gudstjenesten. Menigheden begynder at synge: Op, Sion at oplukke din hjerte-port og -dør. Jeg træder hen midt for alteret. Jeg ved godt Herre, det er min fejl, for jeg har aldrig lært mig selv den bøn, jeg nu burde bede, men du ved, at jeg skal læse dit evangelium om lidt, og det er noget med at rense mine læber med ild, som du revsende profetens. Lad det ske. Lad din menighed gå glad herfra med dit evangelium i hjertet. Herre, pas godt på dem. Har jeg skrevet noget forkert i min prædiken, så lad du din Helligånd rense det, så de kan forstå det, som du vil have dem til det, og ikke som jeg har udlagt din vilje. Jeg går over til venstre side af alteret. Nordsiden, kvindernes side, Jomfru Marias side, ærespladsen fordi hun bar Guds Ord under sit hjerte. Vi har glemt dit værd, Jomfru Maria, og det lider vi under. Nu vender jeg mig om og siger: Dette hellige Evangelium –, og medens menigheden svarer, ser jeg, at en af kvinderne i menigheden virkelig mente det, da hun sagde,

at hun ikke kom mere til mine gudstjenester, fordi jeg siger hinanden og ikke hverandre. Ved du hvad, Gud, jeg kan altså ikke få mig selv til at sige Hverr-an-drre. Skal der hænges en møllesten om min hals, eller har jeg lov at smile lidt? Efter evangelielæsningen bekender vi alle troen. Jo, vi bekender den alle, jeg gør det ikke alene, det kan jeg mærke. Hvis jeg blot begynder og leder, som jeg skal og er sat til, så kan jeg mærke, at vi er et bekendende fællesskab. Nu skal vi synge salmen før prædiken. Endnu engang må jeg frem midt for alteret. Hjælp mig, rens min prædiken for al løgn og tant. Gør den til dit rene ord. I præsteværelset er degnen parat til at hjælpe mig messeklæderne af, og inden jeg får set mig om, sidder jeg på min stol ved siden af prædikestolen og synger med på salmen af hjertens lyst. Jeg burde have bedt, og nu er det for sent. Vi er ved trediesidste linie, jeg når lige at hilse på Herrens alter, slå korsets tegn, at sige: hjælp!, komme op på stolen og se, at alle papirerne er som de skal være, så synger koret Amen, salmen er forbi. Alle overbeviser sig om, at jeg nu også er kommet derop, men det glemmer jeg heldigvis alt om, for nu skal jeg, og så kan jeg også. Bekendtgørelser. Lysninger er der desværre ikke flere af, dem savner jeg. Evangeliet. Prædiken. Jeg ser ikke ret meget til menigheden under prædiken, ser ikke, hvem der er der, ser kun et par kære ansigter, som jeg har brug for at se, og lægger mærke til, at en enkelt i dåbsfølget ser ud til at forstå lidt af, hvad sagen drejer sig om. Alle de andre der sidder lige omkring ham venter kun på, at den lille skal blive båret ind i triumftog. Jamen det er da også en stor dag for dem – og for barnet. Prædiken er forbi. Jeg bøjer hovedet under Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden, og menigheden rejser sig for at modtage apostlenes velsignelse. Degnen er klar med messeklæderne i præsteværelset. Han har lige været på ferie. En god prædiken, siger han, og jeg siger: ja. Han ser helt forlegen ud, for en prædiken, der ikke fornægter Kristus er altid god, og degnen siger: jeg kan godt forstå, der kommer færre til dine gudstjenester end til de andres, for du forkynnder Guds ord rent og purt. Jeg må ind igen, og hvilket festligt indtog. Menigheden er blevet styrket i troen og den synger med af hjertens lyst på offertoriesalmen. Nu skal menighed og præst se hinanden i øjnene over Herrens Bord, for vi har fået det lavet sådan, at der er plads til en præst mellem alter og østvæg, hvis han altså ikke er for tyk, for det er kun af kunstneriske hensyn alterbordet er blevet flyttet. Mærkeligt så hurtigt man kan synge en salme. Jeg når knap nok at se, om alt nu også er, som det skal være og at få bedt mine private bønner, inden jeg skal sige: lad os takke og bede. Under et fast skema, men med frit ordvalg og med løftede hænder, bærer vi nu den store takkebøn frem for Guds trone, ved Jesus Kristus, vor Herre. Der er en forunderlig stilhed. Jeg kan mærke, at selv dåbsgæsterne er med nu, og at det giver et lille stik i deres hjerter, da der bliver bedt for dem og deres lille barn. Under nedbedelsen af Helligånden over brødet og vinen sænker jeg mine hænder ned derover, men den himmelske kølighed forsvinder ikke fra mine håndflader. Det er som om jeg kan mærke det friske pust fra duernes vingeslag. Jeg glæder mig til den dag en af dem lægger sit varme visitkort i min flade hånd. Ingen vil lægge mærke til det, heller ikke degnen, men jeg vil forsigtigt vinke ham hen til mig, og når han ser visitkortet, vil han forstå, hvad der er sket. Diskret vil han fjerne det, og med et lunt blink i øjet vil han sige: vi mødes i aften uden for kirken med en

stenhugger. Så laver vi et hemmeligt rum i alteret, hvor vi gemmer den varme hilsen fra Himmelen. Ja vi gør så. Hvorfor beder vi ikke alle sammen Fader Vor højt? Vi er da alle Guds børn. Jeg skal nok lede den hellige tjeneste, for det er min opgave, men det hjælper altid, når jeg mærker, at vi er mange om det. Men de er med, for nu rejser de sig. Et par stykker bøjer hovedet i ærbødighed for Alterets Sakramente, og når jeg har sat kalken tilbage på alteret efter at have løftet den mod himlen, træder de første ud fra bænken og går stille op. Nu er jeg i tjeneste, nu betyder jeg ingen ting. Nu gælder det kun om at udslette sig selv. Det er Jesu Kristi Legeme. Jeg ser ingen, ser kun om de vil modtage sakramentet i munden eller i hånden. Det er Jesu Kristi Blod. Jo, han er der, og han ser på mig, og jeg ser igen. Omforladelse Kristus, men vi tre har talt sammen som brødre. Gå bort med fred. Jeg slår korsets tegn for de knælende, og et par ansigter lyser op i et glad smil. Tak, siger de, vi går herfra med Herrens fred.

Men først er der et lille barn, der skal gøres til medlem af den kristne kirke. Egentlig er det forkert, at menigheden rejser sig, når det lille hedingebarn bæres ind, men det gør den altså, og så synger vi O lad din Ånd nu med os være. Hvor er de kære, de små, når man står med dem ved døbefonten. Deres kinder er så bløde mod min finger, som de gerne griber om, ja, der er skam også nogle, der forsøger at føre den til deres mund, og når jeg hælder vandet over deres hoved, kigger de på mig med stor forundring: nu havde vi det lige så rart. Tillidsforholdet bliver først genoprettet, når jeg lægger min hånd på barnets hoved til velsignelsen. Moderen. Vi må bede både for hende og barnet, at det ikke var løgn hun sad og fyldte mig med, da vi talte om, hvorfor hun ønskede sit barn døbt. Fader-vor kan hun, for nu beder hun, fadderne og jeg det sammen. Apropos fadderne. Nu er de ved sagens kerne. Moderen har sat sig ned med barnet, og de står alene ved døbefonten med mig over for sig, idet jeg siger den alvorlige faddertilale. De hører hvert ord, og da jeg slår korsets tegn foran dem og ønsker dem Guds fred, bøjer et par stykker af dem hovedet og siger tak.

Nu er der egentlig kun den store velsignelse tilbage. Der er et par stykker, der forsigtigt lister sig ud i midtergangen, medens jeg lyser den. Slutningssalmen, udgangsbøn og organistens postludium. Tjenesten er forbi. Vi nød dog igen at høre organisten spille det blå ned af himlen, og degen og jeg måtte fnise lidt over de trompet-trat-te-ratter, der lød ned til os.

Tak for i dag, kære Gud. Jeg er igen en tøsedreng, der ikke tør bøje sig ned og kysse alteret, men jeg går glad ud i præsteværelset efter mødet med den hellige. Medens menigheden går hjem, beder degen og jeg de sidste bønner: I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud. – og Ordet blev kød og tog bolig iblandt os – og vi så hans herlighed. Gud ske tak og lov, siger degen. Jeg takker for kundskaben og troen, for den åndelige mad og drikke og beder Herren samle sin kirke fra de fire verdenshjørner. AMEN, siger degen. Tak for i dag. Jeg henter min bog inde på alteret, de andre rydder op, og jeg kan begynde min hjemtur. Jeg går alene i dag, og de forbipasserendes ansigter er ikke blevet mere åbne. Det var anderledes den formiddag min kone blev nødt til at tage på skadestuen med Søren og efterlade den lille i barnevognen uden for kirken. Der stod hun, da

gudstjenesten var færdig og ville køres hjem. Godt, sagde jeg, vi går, og hermed startede vi en procession til glæde både for Gud og Søvringsborgerne. De både smilte til os og truttede i bilhornene, ja der var sågar nogle, der vinkede til os ud af bilruderne. Barnevogn og præstekjole i skøn forening kan godt lokke glæden frem og denne kvikke bemærkning: det er da godt, du har fuldsæg, ellers kunne folk tro, det var en kvindelig præst, der har barnet med på arbejde.

I dag sker der ingenting, dog, der kommer en imod mig, som heller ikke i dag har været til gudstjeneste. Måske har han foretrukket højmessens i radioen, det må blive hans sag, naturligvis skal vi hilse pænt på hinanden. Vi har set hinanden, nu skal vi snart hilse, nu bliver det pinligt for ham, jeg kan se, at han ikke vil hilse, men: Gud ske lov for bagerens udstillingsvindue. Lige inden det blev rigtig pinligt, smuttede manden om hjørnet, og der stod han fordybet i beskuelse af de nybagte franskrøds herlighed, da jeg gik forbi, ned på stationen efter søndagsavisen. Der er ingen i den lange kø, der bemærker mig, de ser alle ud, som om de stadigvæk sover, og ingen forstyrrer mig i min glæde på den sidste del af turen hjem.

PRÆST PÅ ENGELSK ?

Fra tidsskriftet "Sproglæreren" nr. 6/1971 har vi i bladets engelske spørgebrevkasse hentet følgende spørgsmål og svar.

Red.

Question:

Kunne De måske klare begreberne lidt for mig med hensyn til ordet for præst på engelsk, clergyman, priest etc. I sin tid lærte jeg at være forsigtig med ordet priest, da det ofte betød en ikke-kristen eller en katolsk præst, men jeg synes at have mærket en glidning til, at priest nu snart er det mest anvendte ord for en engelsk præst.

På forhånd tak.

Venlig hilsen

Kirsten Kristiansen
Ølstykke.

Answer:

Of the terms in common use, clergyman is the one with the most general meaning, namely a minister of religion (this designation is more formal) belonging to a Christian church of any denomination. It is also completely neutral in tone. The term priest is more limited in application. Firstly, it is used of a clergyman below the rank of bishop in the Roman Catholic and Eastern Orthodox Churches. Secondly (and this is the problem area), it is sometimes used in the same way of a Church of England clergyman. This occurs a) in formal contexts, for example in the Prayer Book and in official pronouncements, and b) where the speaker or writer wishes to stress that the clergyman is regarded as embodying, by

virtue of his status, the spiritual and sacramental authority of the Church. The term is thus often used of an Anglican clergyman by an individual speaking as an active member of the Church of England, especially if he has more or less high church or Anglo-Catholic views and especially when the clergyman is considered in relation to his parishioners. Thus parish priest (instead of vicar) is a common example of b) as well as a).

A vicar is a C. of E. clergyman in charge of a parish, and this is the general term, although in certain parishes the clergyman in charge is called the rector. A curate is a clergyman assisting a vicar or rector.

There is also a colloquial word parson for vicar or other Anglican clergyman of similar rank. The word is familiar in style and has humorous overtones. It is not derogatory, but can only be used in an informal context.

In the Church of Scotland and most Nonconformist churches the clergyman is called a minister and might suffer a mild heart attack if he heard himself referred to as a priest.

I think it is true that the use of the term priest for a C. of E. clergyman is growing, no doubt as a result of changes in the ecumenical climate, but it is still far from being the commonest term. Carry on being careful!

J B P.

NYE BØGER

Dansk Tidebog (Den danske Tidegærd), 2. udg. 1971, Frimodts Forlag, Fredericia. Pris: 57, 50 kr.

Det danske Antifonale I (Musikken til Dansk Tidebog) – Ugens Tidebønner, 1. udg. Engstrøm og Sødning, Musikforlag, København. Pris: 80 kr.

MED UDSENDELSEN af Dansk Tidebog og Det Danske Antifonale I blev der vel ikke skrevet kirkehistorie – og dog er det noget af en kirkehistorisk begivenhed.

Mange års erfaring og studeren ligger til grund for dette storværk. Impulsen kom fra England engang i 20'rne, hvor den gregorianske tradition på modersmålet var og er levende. Impulsen omsatte sig i Theologisk Oratorium til praksis og forskning. Frugten blev udsendelse af Bibelske Psalmer omkring 1930 efterfulgt af diverse tidesangshæfter i 30'rne og 40'rne. Endelig udkom 1953 samlingen Ugens Tidebønner. En grund var hermed lagt, som man kunde bygge videre på.

Og der blev bygget videre. 1. udgave af en virkelig Dansk Tidebog udkom 1961, men et egentligt Antifonale manglede stadig. Vi skal nok i dag være glade for det. Det gav ro, tid og indsigt, så det nu udsendte Antifonale både er bæredygtigt og ejer bærekraft.

Gennem 25 år har jeg mere eller mindre fulgt tidesangen i dens tilblivelse og udøvelse. For mig har genoptagelsen på dansk af den gregorianske tidesangstradition betydet en rigdom, som jeg slet ikke kunde tænke mig at være uden. Tidesangen blev vejen til Davids Salmer – denne Bibelens u-

forlignelige guldgrube. Tidesangen blev døren til en rig hymnedigtning længe før vore evangeliske salmer – et fund af kirkeligt arvesølv. Og endelig har tidesangen været med til at fastholde også mit flygtige menneske i bønnens tjeneste – den nødvendige, gangbare mønt for enhver kristen, præsten måske ikke mindst.

Tidesangen har været med til både at bære og berige kirkelige stævner og præstelige konventer. Det var sværere at fastholde den linie, når man stod ene med det i de hjemlige omgivelser. I perioder brast det for en, men altid knyttedes der til igen, fordi tidesang ikke var dødt, besværligt og krævende stof, men er en levende tradition: Herrens egne bønner, Kirkens fælles bønner og hjertets personlige bønner. Og dertil kom den hjælp, som er at finde i den anviste bibelplan, der som ingen anden fører igennem Bibelen og ind i Bibelens budskab.

Dansk Tidebog og Det Danske Antifonale I foreligger nu i så smukke og rigtige udgaver, at man ikke kan lade være med at gribe dem med glæde. Det er en stor fornøjelse at se dem og blade dem igennem. Og der venter en stor velsignelse ved den stadige brug.

Dansk Tidebog ønskes mange flittige brugere. Men det kommer ikke uden gennem levende brug i kirke, ved stævner, konventer og i konfirmandstue. Dertil har vi al den hjælp, vi kan ønske os med Det Danske Antifonale.

Og for præsten bør Tidebogen være selvskreven; den skal ikke stå pænt i hans reol, men ligge slidt på hans bord.

Nærværende anmelder kan dårligt slutte uden at mindes de første pionerer, som måtte famle sig frem, og udvalget, som vovede springet med udsendelsen i 1961, men slet ikke da uden at sende en tak til de to gregorianske trækheste, som har trukket læsset så lykkeligt i land: præsten Dag Monrad Møller og kirkemusikeren Finn Viderø. En kirkehistorisk bedrift i ringe dage!

B. Riisgaard

PS. God hjælp til tidebøn er at hente i den lille bog: "En dag med Psalmernes Bog" af Per-Olof Sjögren (oversat af Knud Andersen), Frimodt, pris hæftet 17, 75 kr. og indbunden 27, 50 kr. BR.

M. Basilea Schlink: Og det skal ske derefter. De evangeliske Mariasøstre, Udby pr. Holbæk.

JESUS er igen "in". Ikke i gamle kirkelige milieuer, men faktisk i kredse, hvor man mindst vilde vente det. Nogle vil ganske vist påstå, at det nok bare er nogle, som vil lave forretning på Jesus. Og det kan da heller ikke nægtes, at der i dag spekuleres i den nye Jesus-interesse for profittens skyld. Men misbrug ophæver jo ikke ret brug, og vi har troværdige forlydender om, at Jesus på ret vis gør sig gældende over for unge mennesker.

Moder Basilea Schlink i Darmstadt, der har en enestående indsats bag sig og en enestående åndskraft i sig, har taget sig for at udforske og vurdere den nye Jesus-bevægelse. Resultatet har hun nedlagt i ovennævnte pje-

ce. Åbent og nøgternt fortælles der om den nye Jesusvækkelse blandt unge, og gennem denne beretning lyder tillige et kald til de gamle kirker og alle gamle kristne om at gøre op med syndens slendrian og åbne sig for Åndens fylde.

"Atter står den Jesus for os, som engang gik gennem landet og befriede de mennesker, som var besat af dæmoner og plaget af ondt. Ingen læge, intet middel kunde hjælpe dem. Og i dag er det ligeså. Ikke de mest forbil-lede afvænningshjem, ikke de bedste læger kunde give narkomanerne denne hjælp. Satan havde bundet dem fast til sig. Alle de midler, som de officielle steder forsøgte, slog fejl. En officiel beretning siger, at klinisk helbredelse regnes for "forholdsvis håbløs". Men nu har de unge fundet "Gileads balsam": Navnet Jesus! Det utrolige er sket: Når de udtalte det-te navn, blev de fri, fuldstændig fri. Og denne glæde må de bringe vi- dere, ligesom de besatte dengang, som var blevet frie og måtte vidne om Jesus. De måtte tale til alle om denne Jesus, som havde gjort dem fri af deres lænker. Drevet af en glødende missionsiver udbreder de Jesus-re- volutionære det nyopdagede budskab i hele landet. Her finder han vidner om sit navn, som er opflammet i tak og kærlighed til Ham, der har gjort dem fri. Derfor må de vidne om Ham, må redde og sætte deres liv ind for andre".

Jesus-bevægelsen skulde vel ikke være vor tids gudelige vækkelse?

Pjecen kan bestilles direkte hos Mariasøstre til en pris af ca. 2 kr. pr. stk.

B. Riisgaard

RESUMÉ AF REDEGØRELSE

FOR UDGIVELSEN AF

"DANSK TIDEBOG" OG "DET DANSKE ANTIFONALE I"

VED PASTOR DAG MONRAD MØLLER, OURE

ARBEJDET med fornyelsen – ikke restaurering – af den bibelske fæl- lesbøn har for alvor stået på i hele den lutherske verden i de sidste 40-50 år – og altså også i vore nordiske lande. Det samme gælder arbejdet med fornyelsen af gregoriansk sang på folkesprogene.

Sverige har med Knut Peters og Arthur Adell og med det af dem dannede Laurentius Petri Sällskapet været i spidsen med dette arbejde. 6. oplag af den svenske tidebog "Den svenska Tidegården" udkom i 1971. Første ud- gave kom i 1939. "Det svenska Antifonalet I" udkom i 1949 og del II i 1959. I Norge udkom 1. udgave af tidebogen "La os alle be" ved Agnar Sandvik i 1948. 2. udvidede udgave i 1970. Også i Finland og Island er der udkommet tidebønsudgivelser. Efter et stort nordisk tidesangsmøde i Helsingør 1947 – på Adells initiativ – har der været en meget nær kontakt mellem os, der arbejder med disse ting. Vort fælles udgangspunkt har været den efterre- formatoriske tilpasning af den vesterlandske latinske tidesangstradition i dens nordiske udformning. Vi har forsøgt at være frie overfor traditionen, samtidig med at vi har ønsket at være loyal imod den.

På denne baggrund skal vort arbejde ses. De to bøger, der officielt ud-

kom den 10. april: "Dansk Tidebog" med undertitlen "Den danske Tide- gård" 2. udgave (Bibelske psalmer 4. udgave) er det foreløbige sidste re- sultat af dette arbejde.

Den særlige danske forhistorie er noget kompliceret. "Theologisk Ora- torium" udgav i 1929 1. udgave af "Bibelske Psalmer". Kun et mindre ud- valg af psalmer. 2. udgave ved Gunnar Pedersen i 1933. I de samme år ar- bejdede sognepræst Johannes Bruun med spørgsmålet og forfattede et lille hefte og udgav en oversættelse af Johners: Gregoriansk Sang.

Efter disse første tilløb besluttede "Theologisk Oratorium" at udgive en hel tidebog, der skulle udarbejdes af et særligt udvalg med Gunnar Pe- dersen i spidsen. Psalmedelen heraf, "Bibelske Psalmer" 3. udgave ud- kom i 1948 musikalsk bearbejdet af Gunnar Pedersen og med Noter af Svend Aage Nielsen. Harald Vilstrup var opfordret til at oversætte hym- nerne. I samme år blev videreførelsen af arbejdet med tidebog og antifo- nale overdraget til Dr. Finn Viderø, Harald Vilstrup og Dag Monrad Møl- ler. Lidt senere kom domorganist Ethan Rosenkilde Larsen ind i billedet som den, der har hovedansvaret for toneunderlægningen af Davids-psal- merne. I 1953 udkom "Ugens Tidebønner" og i 1961 den samlede 1. udgave af "Dansk Tidebog", der for længst har været udsolgt. I 1962 kom "Ung- dommens Tidebog" med antifonale, og selskabet "Dansk Tidegård" blev stiftet i 1965.

I andenudgaven er der meget nyt stof. Både flere hymner ved Vilstrup og af andre. Bogens økumeniske præg understreges af, at vi i sidste øje- blik fik de værdifulde nye bibelske lovsange med, der bringes af det nys udkomne latinske brevier trykt i Vatikanet 1972. Der er i øvrigt gode ud- sigter til, at Antifonalets andendel, kirkeårssdelen, der indeholder de både tekstligt og musikalsk set interessanteste ting, kan udkomme i løbet af en halvanden års tid. Det er under stikning.

Provst Jon Juul, Hillerød, tegneren Knud Nørholm, der har tegnet vig- netten, og pastor Knud Andersen, Helsingør, der har lavet registre og læst korrektur, sat manuskripter op o. s. v., takkes alle for medhjælp. Takkes skal også dominikanerne i Ordrup for hjælp. De to forlag skal tak- kes. Og endelig skal de institutioner og legater, der ved deres støtte har muliggjort udgivelserne, takkes: Det danske Bibelselskab, Ministeriet for kulturelle Anliggender, Kaj Munks Mindefond, Carlsen-Langes Legatstif- telse og G. E. C. Gads Fond.

DIALEKTISK

Om pigerne, som ikke havde olie, forkyndte han, at de just var beredte, for nåden dugger helst et fattigt folie.

I, som har olie, skøn på det, som skete, og trøst jer: Det var dem, med den, som rolige og sådan ubereget gik ind beredte.

Frater Canutus

RESERVERET POSTVÆSENET

SELSKABET DANSK TIDEGÆRD

har udsendt sit program for sommermødet i Løgumkloster 26/6-1/7. Vi nævner af programmet: 26/6 indledningsforedrag ved organist, dr. theol. Finn Viderø: Indføring i Det danske Antifonale. 28/6 professor, dr. theol. Regin Prenter: Kan man synge bibelske psalmer i dag? 30/6 skoleinspektør Erling Brahm: Hvorfor synger vi under gudstjenesten? Desuden sangtimer, bibeltimer, korsang og kirkespil; 29/6 orgelaften ved Finn Viderø. Mødegebyr 70 kr. Fuld pension 300 kr. for hele mødet. Yderligere oplysninger gives af Selskabet Dansk Tidegærd, Marienlyst Allé 11, 3000 Helsingør. Telefon (03) 21 41 44. Indmeldelse inden 15. juni.

KIRKEDAGE I TÅRNBY

Vi minder lige om de planlagte kirkedage i Tårnby på Amager 2/9-4/9 under henvisning til det meddelte program i Re-formatio nr. 2/1972, s. 31.

RE - F O R M A T I O nr. 3 - 4 maj 1972 15. årgang

Sigurd Mejndor: Glad i Kristus!	34
B. Riisgaard: Kommentar: Farlig tendens!	35
Eduard Sprotte: Et kirkeligt fremblik	36
O. Lund Pallesen: Bibelsyn (6)	43
Poul Hoffmann: Læserbrev til O. Lund Pallesen	45
Poul Ulsdal: Kirken i verden - kirken på plads	46
Knud Christensen: En gudstjeneste - set fra præstens side	54
Kirsten Kristiansen & J. B. P.: Præst på engelsk?	59
B. Riisgaard: Nye bøger: Dansk Tidebog & Det danske Antifonale I.....	60
B. Riisgaard: Nye bøger: M. Basilea Schlink: Og det skal ske derefter .	61
Dag Monrad Møller: Resumé af redegørelse for udgivelsen af "Dansk Tidebog" og "Det danske Antifonale I"	62
Frater Canutus: Dialektisk	63
Meddelelser	64

RE - F O R M A T I O udsendes af en kreds af præster i den danske kirke. Redaktør (ansvarshavende): Sognepræst B. Riisgaard, Vestre Fjordvej 61, 9000 Ålborg. Telefon: Ålborg (08) 13 69 90. I redaktionen iøvrigt: Pastor C. B. Hansen, Elmesvinget 14, 9000 Ålborg; sognepræst Sigurd Mejndor, Hyllsted, 8400 Ebeltoft; pastor O. Lund Pallesen, Rustenborgvej 5, 2800 Lyngby; sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet. Ekspedition: RE - F O R M A T I O v/overlærer Knud Nørholm, Emdrupvej 37, 2100 København Ø. Postgiro 88142. Telefon (01-68) Ryvang 2971 y. Bladet kommer i 8 numre årligt og koster 20 kr. (for studerende 15 kr.). Grafik: Knud Nørholm - Sats: Anders Studsgård på IBM Bold Face. 64 Tryk: Dirksen & Junker, Løsning.